

Henna-Marie Räsänen

Paikan henki ja koettu turvallisuus queer- tapahtumissa

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Kulttuurituottaja AMK
Kulttuurituotannon
koulutusohjelma
Opinnäytetyö
16.03.2012

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Henna-Marie Räsänen Paikan henki ja koettu turvallisuus queertapahtumissa. 46 sivua + 6 liitettä 16.3.2012
Tutkinto	Kulttuurituottaja AMK
Koulutusohjelma	Kulttuurituotannon koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	-
Ohjaaja	Lehtori Laura-Maija Hero
Tämä opinnäytetyö käsittelee paikan henkeä ja koettua turvallisuutta queer-feministisen näkökulman avulla. Työn pääpaino on Helsingin ja Berliinin eri queer-tapahtumissa ja -tiloissa. Työn teoreettinen viitekehys muodostuu eri tilojen kokemuksesta ja turvallisuuden tuntemista sekä niiden tulkintaa käsittelevästä kirjallisuudesta. Esittelen queerin ja feminismin ja niihin liittyvää termistöä sekä erilaisia feministisiä taktikoita, joilla turvallisuuden tunnetta pyritään lisäämään. Opinnäytetyö on etnografisella tutkimusmenetelmällä toteutettu kartoitus. Tutkimusaineisto kerättiin Pohjois-Euroopassa haastatteleamalla Suomessa ja Saksassa toimivia queer-tapahtumien järjestäjiä, tilojen ylläpitäjiä ja niiden käyttäjiä. Haastattelujen pohjana käytettiin CIT-tekniikkaa, jonka avulla oli mahdollista saada tietoa haastateltavien henkilökohtaisista kokemuksista eri tapahtumissa. Haastattelujen lisäksi havainnoitiin eri tapahtumatiloissa. Opinnäytetyön tuloksina esitän haastattelu- ja havaintoaineiston analyysin, jonka avulla kehitin erilaisia ajatuksia, joiden pohjalta tiloja voi rakentaa queer-ystävällisempään, feministisempään ja turvallisempaan suuntaan. Tärkeinä elementteinä tilan hengen ymmärtämiseen ja sen kokemiseen voi pitää tunnetta yhteisöllisyydestä sekä kokemusta tilaan samaistumisesta ja sen hallinnasta. Työn tulokset painottuvat tapahtuman koodistojen ja sen pohjana toimivien ajatusten selkeään viestimiseen, niin visuaalisesti kuin sanallisestikin. Työn lopputulos on suunnattu Suomessa, erityisesti ravintoloissa ja klubeilla, järjestettävien queer-tapahtumien tueksi.	
Avainsanat	paikan henki, turvallisuus, queer, feminismi, yhteisö

Author(s)	Henna-Marie Räsänen
Title	The Spirit of the Space and Experienced Safety in Queer Events
Number of Pages	46 pages + 6 appendices
Date	16.03.2012
Degree	Bachelor's Degree
Degree Programme	Cultural Management
Specialisation option	-
Instructor	Laura-Maija Hero, Lecturer
This thesis discusses the topic of the spirit of the space, and the experiences of safety in European events, through a queer feminist perspective. The main focus is in the queer events of Helsinki and Berlin. The first chapters open the concepts and tools with what to understand and interpret space and safety. Queer and feminism are introduced along with their special terminology and different feminist tactics aiming to increase safety in events. For the thesis, a number of organizers, administrators and users of different queer spaces of North-Europe, mostly Finland and Germany, were interviewed. The basis of the interviews consisted of the CIT-technique, that concentrated on the personal experiences of the interviewees. In addition to the interviews, systematic observations of different queer venues together with ethnographic research method were made. The most important elements of how to understand and experience the spirit of the space proved to be the sense of community, ability to identify with the space and to control the space itself. The emphasis of the results was placed in the clear communication of ideas and the codecs of the evening, both verbally and visually. The results proved a variety of methods, thoughts and standards of activity of how to construct spaces in to more queer friendly, feminist and safer direction. The outcome of the thesis is directed for use as a supporting structure in Finnish events, especially the ones occasionally organized in restaurants and clubs.	
Keywords	The spirit of the space, safety, queer, feminism, community

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Queer, feminismi ja paikan henki	2
2.1	Julkinen tila	3
2.2	Feminismi	4
2.3	Queer	5
2.4	Genius loci – paikan henki	7
2.5	Koetusta turvallisuudesta tiloissa ja tapahtumissa	9
2.6	Turvallisempien tilojen käytännöt ja suljetut tilat	11
3	Tutkimuskysymykset	13
4	Tutkimuksellisen kartoitustyön menetelmät	13
4.1	Etnografinen tutkimus	15
4.2	Osallistuva havainnointi	15
4.3	Teemahaastattelu CIT-tekniikalla	16
5	Helsingin ja Berliinin queer-tilat ja -tapahtumat	18
5.1	Monster Ronsons	19
5.2	Silverfuture	19
5.3	Tante Horst	20
5.4	Peijakas! klubi	20
6	Valta, yhteisö ja toiminta tiloissa	22
6.1	Identifikaatio, yhteisöllisyys ja territoriaalisuus queer-tapahtumissa	22
6.2	Muutokset tapahtuman ja koetun tilan hengessä	25
6.3	Feministiset taktikat: suljetut ja turvallisemmat tilat käytännössä	27
6.4	Keinoja koetun turvallisuuden lisäämiseen	30
7	Kehittämissuhteet	36
8	Pohdinta	40
	Lähteet	43

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset

Liite 2. Havainnointirunko

Liite 3. Pohjatiedot, havainnointien tulokset

Liite 4. Tapahtumapaikkojen vertailu

Liite 5. Kööpenhaminan queer-festivaalien turvallisempien tilojen käytännöt

Liite 6. Miksi Kööpenhaminan queer-festivaalit luopuivat turvallisempien tilojen käytännöistä?

1 Johdanto

Mistä muodostuu tilan henki? Millainen on feministinen tila, entä kuinka tilan henkeä voi muuttaa?

Järjestäessäni feministisiä ja queer-poliittisia tapahtumia niin Helsingissä kuin Berliinissäkin törmäsin jatkuvasti samaan ongelmaan: vaikeuteen löytää tapahtumalle sopiva tila. Usein tilan valintaan vaikuttivat koon ja sijainnin lisäksi paikan tunnelma. Ajatus paikan tunnelmasta tuntui minusta abstraktilta, mutta kiinnostavalta, sillä siihen liittyi monia tärkeitä asioita, jotka vaikuttavat illan kulkuun ja sen luonteeseen. Usein tapahtumassa viihtyminen pohjautuu siihen, millainen tunnelma siellä vallitsee ja kuinka itse ottaa osaa sen luomiseen.

Feministisiin tapahtumiin osallistuvat odottavat illalta tietynlaista, feminististä ja toisia kunnioittavaa tunnelmaa, jossa tilaa voi saada myös ilman, että siitä täytyy taistella. Monissa tapahtumapaikoissa on kuitenkin jo omat, vuosikausia vallinneet koodistonsa, jotka saattavat olla hyvinkin homo- ja transfobisia ja seksistisiä. Näiden vallitsevien valtasuhteiden ja käyttäytymismallien kyseenalaistaminen edes yhden illan ajaksi voi olla haastava tehtävä.

Mahdollisia uhkia erilaisissa tapahtumissa voivat olla suoranainen väkivalta ja ahdistelu, joka voi olla luonteeltaan niin henkistä kuin fyysistäkin. Ahdistelu saattaa olla seksuaalista tai ei-seksuaalista. Tilanteet saattavat muuttua ahdistaviksi ja uhkaaviksi, ja välillä koko tapahtuman painopiste kääntyy kokonaan yhden henkilön huonoon käytökseen ja sen selvittämiseen. Aina tilanteet eivät ole näin äärimmäisiä. Joskus huono tunnelma syntyy jo siitä, että tapahtumassa vaikuttaa ryhmä ihmisiä, jotka tuntuvat vievän kaiken tilan. Näissä tilanteissa muille vieraille saattaa tulla sellainen olo, että he eivät voi olla oma itsensä, rentoutua ja nauttia illasta rauhassa.

Suoranaisia viharikoksiakin saattaa tapahtua, mikä on huomioitava erityisesti queer-kohdeyleisölle suunnatuissa tapahtumissa. Transtukipisteen verkkosivujen mukaan *transfobia* tarkoittaa vastenmielisyyden, vihan tai pelon tunnetta, joka kohdistuu transihmisiin ja transihmisyyteen. Tämä määritelmä sopii myös muihin eri sukupuoli- ja

seksuaalivähemmistöihin kohdistuviin fobioihin. Sanaa käytetään ilmaisemaan myös psykologista fobiaa, mutta useimmiten sillä viitataan negatiiviseen asenteeseen. Se ei ole vain yksilön ominaisuus, vaan se on juurtunut syvälle kulttuurisiin rakenteisiin ja käytäntöihin. (Transtukipiste 2012.)

Usein kysymys ei ole kuitenkaan suorasta häirinnästä, vaan ilmapiiriin vaikuttavista yksittäisistä tekijöistä, jotka voivat tuntua hyvinkin pieniltä mutta yhdessä tehdä tunnelmasta ikävän. Näissä tilanteissa on vaikeaa tarttua mihinkään, ja ilmapiirin muuttaminen halutunlaiseksi tuntuu hankalalta. Erilaisia toimintamalleja on kuitenkin jo olemassa, ja uusia kehitteillä. Itse koin tärkeäksi työn, joka kerää nämä mallit yhteen sekä pyrkii kehittämään ajatuksia eteenpäin.

Käsittelen ensimmäisissä luvuissa eri tilojen tuntemiseen ja tulkintaan viittaavia käsitteitä ja työkaluja. Esittelen *queerin* ja *feminismin* sekä niihin liittyvää termistöä. Tämän lisäksi käsittelen tilan henkeä, turvallisuuden tuntemista sekä erilaisia feministisiä aiheeseen liittyviä käsitteitä, kuten *turvallisempien tilojen ohjeita* ja *separatistisia tiloja*.

Opinnäytetyö sisältää eri pohjoiseurooppalaisten queer-tapahtumien järjestäjien, tilojen ylläpitäjien ja niiden käyttäjien haastatteluja. Suurin osa haastateltavista toimii eri tapahtumien parissa joko Suomessa tai Saksassa. Haastattelujen pohjana käytin *CIT-tekniikkaa*, joka keskittyy luotaamaan haastateltavien henkilökohtaisia kokemuksia eri tapahtumissa. Haastattelujen lisäksi havainnoin eri queer-tiloissa ja tutkin tiloja ja turvallisuuden kokemusta etnografisella tutkimusotteella.

Opinnäytetyön tuloksina esitän lopuksi erilaisia kehitysehdotuksia, joiden pohjalta tiloja voi rakentaa queer-ystävällisempään, feministisempään ja turvallisempaan suuntaan. Työn lopputulos on suunnattu Suomessa, erityisesti ravintoloissa ja klubeilla, järjestettävien queer-tapahtumien tueksi.

2 Queer, feminismi ja paikan henki

Tässä luvussa esittelen tarkemmin toimintaympäristöä, kuvailen queer-tapahtumien yleisöjä ja pyrin syventymään koetun tilan kysymykseen kulttuuritapahtumissa. Pyrin myös avaamaan keskeisiä termejä ja alan sanastoa. Käsittelen paikan henkeä ja julkis-

ta tilaa sekä kysymyksiä vallasta ja hallinnasta eri tiloissa, jotta viitekehys hahmottuu paremmin.

Esittelen keskeisen queer-käsitteen sekä toimintaympäristöä, joissa tapahtumia järjestetään ja selvennän erilaisia feministisiä taktiikoita, joilla tilan henkeä ja valtasuhteita pyritään muuttamaan tasa-arvoisemmiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi useissa feministisissä tapahtumissa käytössä olevat turvallisempien tilojen käytännöt ja separatistiset eli suljetut tilat.

Tilan henkeä ja turvallisuutta on tutkittu paljon arkkitehtuurin ja estetiikan puolella. Queer-tutkimus taas on sukupuolentutkimuksen yksi osa. Vallankäytöstä ja tilan hallinnasta on kirjoitettu sekä yhteiskuntatieteiden että sukupuolentutkimuksen puolella.

2.1 Julkinen tila

Perinteisessä maantieteellisessä katsannossa tila on tulkittu sijainnin, etäisyyden tai hallinnollisten alueiden kautta tarkasteltavaksi, luonteeltaan pysyväksi rakenteeksi (Ridell, Kymäläinen & Nyyssönen 2009, 14). Tämän lisäksi käytetään usein relatiivista eli suhteellista tilan ajatusta, jossa tila ei ole muuttumaton, vaan määrittyy esimerkiksi aika- ja kustannusetäisyyksien perusteella. Relationaalinen tilakäsitys taas tarkastelee tilaa kulttuurisesti ja yhteiskunnallisesti muotoutuvana. Tällöin tila ei ole neutraali kullisi toiminnalle, vaan sen katsotaan muodostuvan aina suhteessa ihmisiin, esineisiin asioihin ja tilanteisiin.

Kuinka julkisissa tiloissa itsestään selviksi muuttuneet käytännöt ja vakiintunut järjestys voidaan haastaa? Yksi vaihtoehto on lisätä kaupunkitilan pysyvämpien rakenteiden pinnalle ja väleihin aineksia, jotka tekevät tiettäväksi ja kommentoivat kriittisesti tilassa ilmeneviä yhteiskunnallisia epäkohtia. (Ridell ym. 2009, 26.) Tällaisia voivat olla esimerkiksi queer-tapahtumat, jotka kritisoiivat vakiintuneita ja monia kahlitsevia sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä käsityksiä.

Julkinen tila, tässä tapauksessa myös kapakat ja muut tapahtumapaikat, hahmottuu alati vuorovaikutuksessa ja toiminnassa muokkautuvaksi ilmiöksi. Sen voi käsittää sosiaalisissa suhteissa kehittyväksi, yhteiskunnallisista, kulttuurisista ja sosiaalisista kon-

teksteista riippuvaksi tilaksi. Julkinen tila voidaan nähdä samaan aikaan materiaalisena, sosiaalisena, oikeudellisena ja kehollisena tilana. (Kymäläinen 2009, 92.)

Doreen Massey (2005) mukaan tilat eivät ole automaattisesti julkisia, vaan ne syntyvät epätasa-arvoisten sosiaalisten suhteiden myötä. Tämän huomaa kohdistamalla huomion sosiaaliin suhteisiin ja konflikteihin. Tilat voivat kuitenkin muuttua julkisiksi, kun niiden käytöstä ja käyttötapojen *legitiimiydestä* eli laillisuudesta aletaan kiistellä. (Massey 2005, 152–153, Kymäläinen 2009, 1995.)

Sosiaalinen epätasa-arvo tiloissa voi näkyä esimerkiksi monissa tapahtumapaikoissa vallitsevassa hengessä, jonka mukaan arvottuu, mikä on normaalia, pientä ahdistelua ja mikä taas on riittävän suurta johtaakseen toimintaan. Verbaalista väkivaltaa ei usein lasketa mukaan väkivallasta puhuttaessa, etenkin jos se on lähinnä tungettelevaa tai kiusaavaa. Tällaisella häirinnällä on kuitenkin suuri vaikutus illan henkeen, erityisesti sitä kokevan henkilön kannalta, ja sen arkipäiväisyys olisikin hyvä kyseenalaistaa.

2.2 Feminismi

Feminism is a movement to end sexism, sexist exploitation, and oppression.
(hooks 2000, viii)

Käyttäessäni sanaa feminismi tarkoitan sillä eri liikkeitä, jotka ajavat sukupuolten välis-
tä tasa-arvoa ja pyrkivät muuttamaan ihmisiä rajoittavia sukupuolirooleja. *Seksismi*
taas tarkoittaa syrjintää, joka perustuu sukupuoleen ja korostaa sukupuolten välisiä
eroja.

Suomessa esimerkiksi Naisasialiitto Unioni ry perustaa toimintansa ajatukseen miesten
ja naisten välisestä poliittisesta, taloudellisesta ja seksuaalisesta tasa-arvosta ja sisältää
vaatimuksen kaikkien ihmisten yhtäläisistä ihmisoikeuksista. Itse laajennan käsitteen
koskemaan kaikkia eri sukupuolia vain miesten ja naisten sijaan. Unionin julistuksen
mukaan kaikki ihmiset ovat keskenään samanarvoisia. Yleisiä feministisiä teemoja ovat
perhe, koulutus ja työ, väkivalta ja politiikka sekä talous. Unionin suurimmat kysymyk-
set liittyvät valtaan ja vallankäyttöön, sekä tilan ottamiseen ja sen antamiseen. (Nais-
asialiitto Unioni ry 2012.)

Sukupuolten välisellä tasa-arvolla tarkoitetaan Tasa-arvotiedon keskus Minnan mukaan sitä, että ihmiset voivat kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman sukupuolesta johtuvia tiukkoja rajoituksia. Sukupuolten välinen tasa-arvo ei tarkoita samanlaisuutta, vaan eri ihmisten käyttäytymistapojen, pyrkimysten ja tarpeiden yhtäläistä arvostamista. Sukupuolten välinen tasa-arvo tai sen puuttuminen on ajasta ja paikasta riippuvaista ja se vaihtelee historiallisesti sekä kulttuurisesti ja on ihmisten toiminnan tulosta. (Tasa-arvotiedon keskus 2012.)

Feministisessä ajattelussa sukupuoli ei ole sidottu siihen millaiseen ruumiiseen olet syntynyt, vaan se on pikemminkin sosiaalisesti luotu konsepti, johon ei synnytä vaan kasvetaan. Saksassa käytetään usein sanojen *mies* ja *nainen* sijaan termiä *naiseksi/mieheksi sosiaalistettu* eli kasvatettu, *frau/mann sozialisation*. Tiukat sukupuoliroolit vahingoittavat niin naisiksi kuin miehiksikin sosiaalistettuja, rajoittaen niin identiteettiä, elämään kuin valintoihinkin liittyviä asioita.

Feminismiä on kritisoitu valkoihoisten, ylempiluokkaisten ja etuoikeutettujen naisten liikkeenä. Vastalauseena onkin syntynyt muun muassa *womanism*, liike, joka keskittyy erityisesti *women of color* -näkökulmiin. Bell hooksin mukaan radikaali, urauurtava feminismi rohkaiseekin kaikkia tutkimaan omaa elämäänsä sukupuolen, rodun ja luokan kautta, jotta voisimme ymmärtää paremmin omaa asemaamme kapitalistisessa patriarkaatissa. Hänen mukaansa yksi suurista läpimurroista feministisen politiikan kehityksessä oli se, kun vihdoinkin havahduttiin huomaamaan, ettei vain sukupuoli määritä ihmisten asemaa ja statusta yhteiskunnassa. (hooks 2000, 116.)

2.3 Queer

Queer, suomennettuna kummallinen, perverssi, omituinen, vino. Sanan eri käännöksiä käytetään harvoin ja usein kuuleekin puhuttavan vain queerista. Sanaa käytetään saateenvarjoterminä erilaisille seksuaalisuuden ja sukupuolen muodoille, jotka poikkeavat yleisistä normeista. (Virtanen 2012, 44 – 66.) Tällaisia ovat esimerkiksi *homoseksuaalisuus* ja *lesbous*, joilla tarkoitetaan yksilön kykyä tuntea seksuaalista, emotionaalista tai eroottista vetoa pääosin samaa sukupuolta kohtaan. *Biseksuaalisuus* taas tarkoittaa kykyä tuntea emotionaalista, eroottista ja seksuaalista vetoa sekä miehiä että naisia

kohtaan tai ajattelua, jossa kohteen sukupuolta ei koeta merkityksellisenä asiana. (Seksuaalinen tasavertaisuus ry 2012.)

Transsukupuolisuus taas tarkoittaa sukupuolen kokemista. Transsukupuolinen henkilö kokee, että hänen kehonsa ilmaisee väärin hänen sukupuolikokemuksensa. Hän kokee vahvan ristiriidan sisäisen sukupuolikokemuksen ja ruumiillisten sukupuolipiirteidensä, sekä kulttuuristen sukupuoli-odotusten välillä. Transsukupuolinen voi olla esimerkiksi nainen, joka on syntynyt mieheksi tai mies, joka on syntynyt naiseksi. Hän voi olla myös transgender, joka elää mieheyden ja naiseuden rajoilla, välillä tai ulkopuolella. (Transtukipiste 2012.)

Cis-sukupuolinen taas on ihminen, joka ei ole *intersukupuolinen* ja jolla ei ole transkokemusta. Intersukupuolinen on henkilö, jonka sukupuolta määrittelevät tekijät eivät ole yksiselitteisesti miehen tai naisen. (Seta ry 2012.) *Cis-* ja *heteronormatiivisuudella* tarkoitetaan yhteiskunnan ja kulttuurin rakentumista sille oletukselle, että ihmiset ovat tai heidän tulisi olla cis-sukupuolisia ja heteroseksuaalisia. Tähän ajattelutapaan liittyy myös ajatus siitä, että cis-sukupuolisuus ja heteroseksuaalisuus ovat luonnollisin, toivottuin ja paras tapa ilmaista sukupuoltaan ja seksuaalisuuttaan. (Transtukipiste 2012.)

Queer-tutkimus on kriittistä sukupuolen ja seksuaalisuuden tutkimusta. Se on esimerkiksi lesbo-, homo-, trans- ja bi-tutkimusta sekä heteronormatiivisuuden ja heteroseksuaalisuuden tutkimusta. (Suomen Queer-tutkimuksen seura 2012.) Queer-teorian tulkintoja on yhtä monta kuin on tulkitsijoitakin, ja kaikki eivät ole yhtä mieltä sen tulkinnoista. Yksi tunnetuimpia queerista kirjoittavia henkilöitä on Judith Butler, joka kritisoi kirjassaan *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity* (1990/1999) ajatusta *koherentista* eli yhdenmukaisesta sukupuolesta (Vänskä 2006, 93).

Queeria voi myös pitää radikaalina terminä ja identiteettinä, joka on määritelmällisesti määrittelemätön – ainakin mitä tulee sukupuoleen ja seksuaalisuuteen. Queer haastaa kahtiajaottelun ja sukupuolten kaksinapaisuuden. Ei ole vain miehiä ja naisia, heteroita ja homoja vaan kaikkea näiden välillä, ympäriltä ja ohi. Sukupuoli ei ole jähmettynyt, pysyvä asia vaan pikemminkin nestemäinen ja virtaava, alati muuttuva.

Suomessa Musta Pinkki Blokki herätti huomiota vuoden 2008 Prideilla provokatiivisella kutsullaan, jossa julistettiin muun muassa kuolemaa heterokulttuurille. Queer-kulttuuri onkin radikaalia ja normien vastaista. Se kritisoi niin kutsuttua pinkkiä rahaa eli valtavirran homokulttuurin kaupallistumista ja heteronormatiivisuuteen pyrkimistä. Maailmaan mahtuu monenlaisia tapoja elää ja olla. Queer-tapahtumat pyrkivätkin tarjoamaan turvallisen tilan, jossa voi rauhassa olla oma itsensä.

2.4 Genius loci – paikan henki

Tilan henki eli *genius loci* on estetiikasta ja arkkitehtuurista pohjaava käsite. Se tarkoittaa yksinkertaisimmillaan kokemusta tietyistä paikasta, sen tunnelmasta ja hengestä. Alkunsa käsite on saanut antiikin Roomasta, jossa jokaisella itsenäisellä oliolla uskottiin olevan oma suojelushenkensä. (Norberg-Schultz 1976, 18.)

Christian Norberg-Schultz on tutkinut paikan henkeä arkkitehtuurin ja estetiikan kautta hyvin käytännönläheisesti. Hänen teksteissään keskeinen ajatus henkilökohtaisesta tilan kokemuksesta perustuu samaistumisen ajatukseen. Jotta pystyy tuntemaan tietyn paikan hengen, täytyy kokijan pystyä *identifioitumaan* eli samaistumaan paikkaan ja tuntea se omakseen. Norberg-Schultz tutkiikin paikan henkeä ja tiloja psykologisena ilmiönä kokemuksen ja kokemisen kautta, pohjaten useat ajatuksistaan saksalaisen filosofi Martin Heideggerin ajatuksiin. (Norberg-Schultz 1976, 4–19.)

Heideggerin mukaan asumus on tila, johon ihminen voi samaistua ja jossa hän kokee ympäristönsä merkityksellisenä. Tämä erottaa asumuksen suojasta ja tekee hengettömistä, merkityksettömistä *tiloista* merkityksellisiä *paikkoja*. Arkkitehtuuri visualisoi ja muuttaa näkyväksi paikan hengen eli genius locin, ja arkkitehdin tehtävä on luoda paikkoja, joihin ihmiset voivat samaistua ja näin tehdä niistä asumuksiaan. (Norberg-Schultz 1976, 5.) Itse käytän sekä sanaa paikka että tila kuvaamaan merkityksellisiä paikkoja, sillä esimerkiksi turvallisempien tilojen ohjeissa puhutaan nimenomaan tiloista merkityksellisinä.

Norberg-Schultzin mukaan jokaisella paikalla on omat luonteenpiirteensä, oma henkensä. Ihmisten on pystyttävä *orientoitumaan*, eli tiedettävä missä ja kuinka hän on josain tilassa, ja identifioitumaan tilaan tunteakseen olonsa turvalliseksi ja kokeakseen

paikan hengen. Nämä liittyvät tiiviisti toisiinsa, vaikka Norberg-Schultz arvottaakin identifikaation orientaatiota tärkeämmäksi tekijäksi. (Norberg-Schultz 1976, 18–20.)

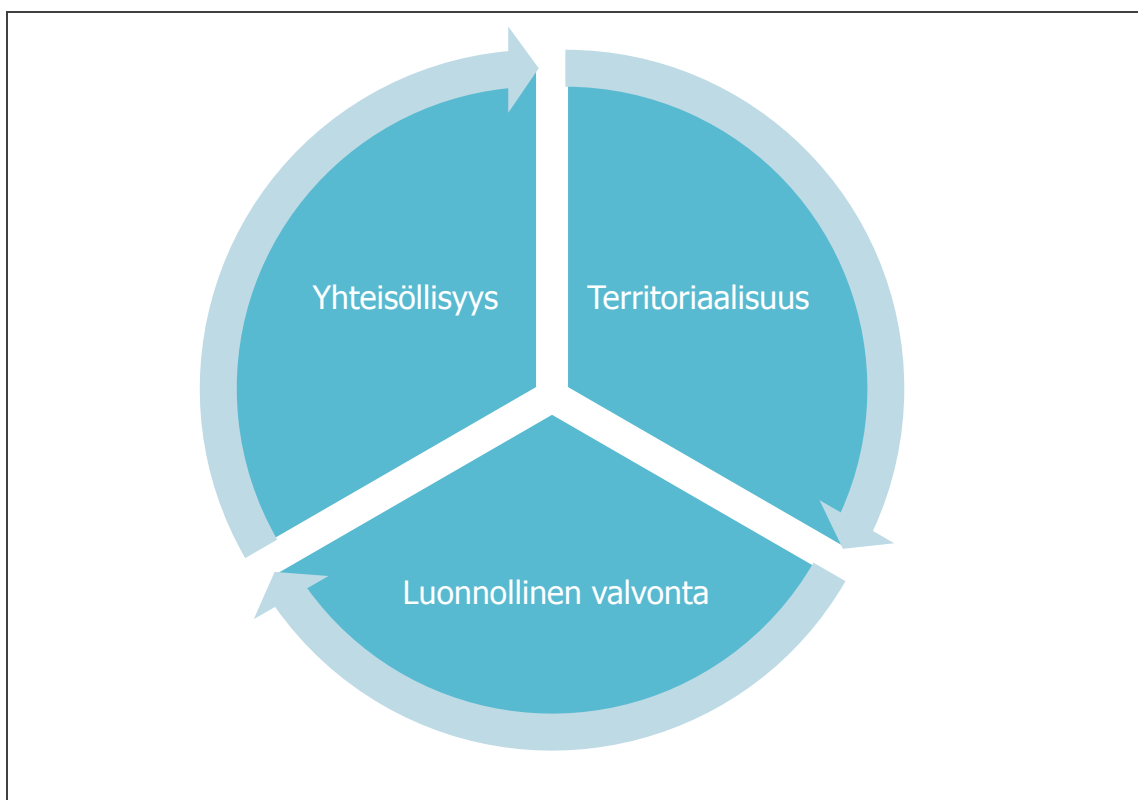
Paikan määrittelevät myös sen rajat, se, kuinka rakennus on pystytetty tai kuinka se toimittaa tehtävänsä. Jokaisella ihmisen luomalla paikalla on selvästi erottuvat rajansa, jotka erottavat sen luonnontilassa olevista paikoista. Paikan luonteenpiirteiden kokemiseen taas vaikuttavat sen avoimuus tai sulkeutuneisuus – mitä näkyvämmät rajat paikalla on, sen suljetummalta se näyttää. Jos rajat ovat huomaamattomat, vaikuttaa paikkakin olevan osa laajempaa kokonaisuutta. Norberg-Schultzin mukaan suurin osa katsojan silmää arkkitehtuurisesti miellyttävistä kaupungin rakennuksista on samanlaisia suhteessa maahan ja taivaaseen. Ne ilmaisevat tyypillistä elämäntapaa, sekä tyypillistä tapaa olla maan pinnalla. Näin ne mahdollistavat identifikaation ja paikan hengen synnyn. (Norberg-Schultz 1976, 62–65.)

Asioihin ja tiloihin samaistumista Norberg-Schultz selittää vertauksella lapsesta, joka ei erottele psyykkistä fyysisestä ja kokee asiat elävinä. Tätä tilaa kutsutaan *animismiksi*, eli uskoksi siitä, että jokaisella esineellä ja oliolla on sielu. Ihminen siis antaa asioille ja tiloille psyykkisen merkityksen, mikä kertoo hänen kyvystään samaistua niihin. Vain näin on mahdollista luoda henkilökohtainen *ystävyyden* side asioiden ja ihmisten välille, ja näin kokea ympäristö merkityksellisenä. Tällaisella ystävyydellä Norberg-Schultz tarkoittaa esimerkiksi sitä, kuinka pohjoisessa asuvan on oltava sinut kylmän ja pimeyden kanssa siinä missä etelässä asuvat hiekan ja auringon. (Norberg-Schultz 1976, 20, 166–167.)

Ihmiset eivät rakenna vain luontoa ja rakennuksia, mutta myös itseään, yhteiskuntaa ja kulttuuria. Tässä prosessissa he ymmärtävät ympäristönsä eri tavoin. Näin eri kulttuuriset symbolit on käsiteltävissä eri tavoin riippuen katsojasta ja hänen elämäntilanteestaan. Rakennusten kautta ihminen antaa asioille ja merkityksille todellisen, konkreettisen läsnäolon, joilla hän visualisoi ja symboloi omaa elämäntyyliään. (Norberg-Schultz 1976, 170.) Norberg-Schultzin kirjassa Kevin Lynch määrittelee turvallisuuden vastakohtan tunteeksi siitä, että on eksyksissä, eli menettänyt orientaation tunteen. Muokkaamalla ympäristöstään helposti samaistuttavissa olevan, ihminen voi lisätä kokemusta turvallisuudesta. (Norberg-Schultz 1976, 19–20.)

2.5 Koetusta turvallisuudesta tiloissa ja tapahtumissa

Koettu turvallisuus ja turvattomuus käsitetään usein rikollisuuden ja sen analyysin kautta. Opinnäytetyöni käsittelee pikemminkin arkipäiväisiä, epämiellyttäviä tilanteita joita ei usein käsitetä rikollisina. Rikostutkimusten käsitteet ovat kuitenkin erittäin käyttökelpoisia pohdittaessa turvallisuuden ja turvattomuuden kokemista.

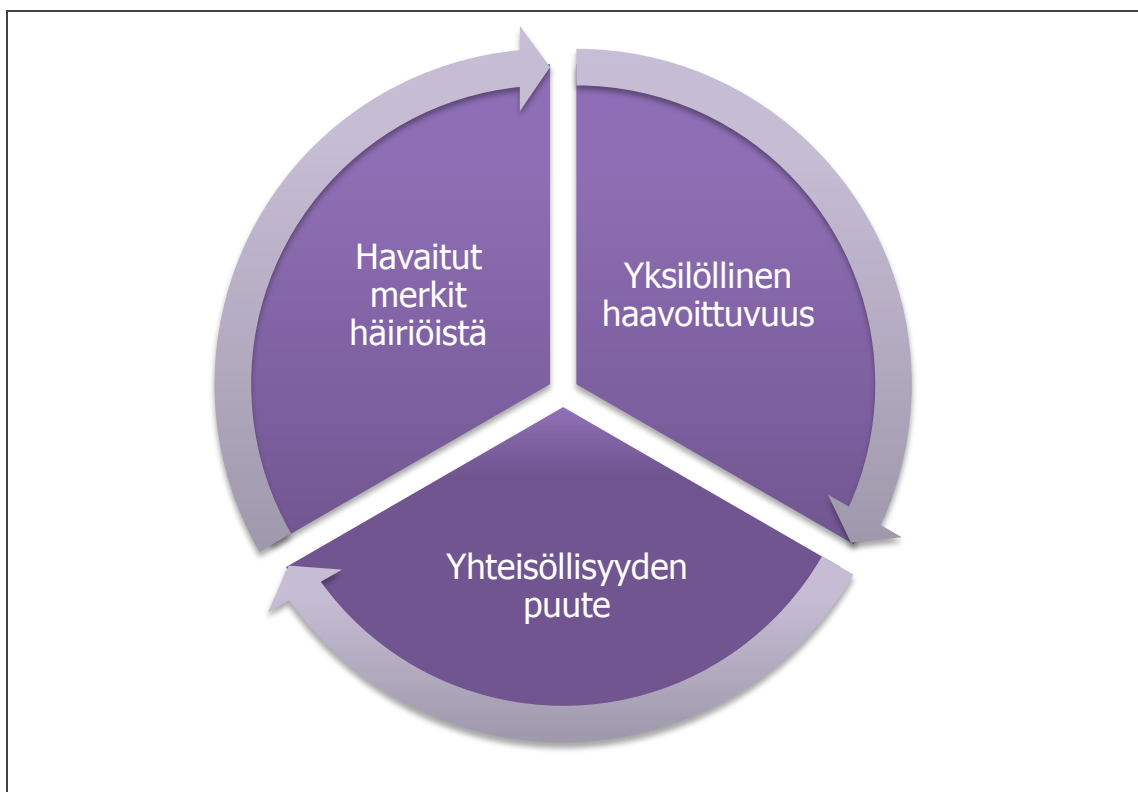

Kuvio 1. Koettuun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä (Kytä, Broberg, Hirvonen, Puustinen & Lehtonen 2011, 3).

Territoriaalisuudella tarkoitetaan oman alueen tunnistamista ja siihen identifioitumista eli oman minuuden kokemista elinympäristön kautta. Tunne omasta alueesta helpottaa ihmisten sosiaalisten suhteiden säätelyä ja vahvistaa identiteettiä. Territorisesta tilasta viestitään erilaisten symbolien, merkkien ja fyysisten rakenteiden avulla ulospäin. Näin näytetään, että tila on käyttäjiensä hallussa. (Kytä, Broberg, Hirvonen, Puustinen & Lehtonen 2011, 3.)

Luonnollisella valvonnalla taas tarkoitetaan sitä, että tilan käyttäjät, asukkaat ja ohikulkijat voivat tarkkailla ympäristöään ja huolehtia siinä olevien turvallisuudesta. Yhteisöllisyys taas lisää tunnetta siitä, että on joku jolta mennä kysymään apua turvattomassa

tai ahdistavassa tilanteessa. Yhteisöllisyyden toteutumiseen vaikuttavat mm. alueen koko, tiiviys ja ympäristön monimuotoisuus. Mikäli yhteisöllisyys tai tunne hyväksynnästä sellaisena kuin on puuttuu, eikä sosiaalinen verkko tunnu vahvalta, voidaan ympäristö kokea turvattommaksi. (Kytä ym. 2011, 3.)

Kuvio 2. Koettuun turvattomuuteen vaikuttavia tekijöitä (Kytä ym. 2011, 8).

Yksilöllinen haavoittuvuus viittaa välittömään tai välilliseen negatiiviseen kokemukseen. Suojattomimmat pelkäävät muita enemmän, vaikka he eivät olisi kokeneet henkilökohtaisesti mitään. Välillinen kokemus on välitöntä keskeisempi selitettäessä suuren ihmisjoukon tuntemuksia. (Kytä ym. 2011, 8–9.)

Rikosten pelko voi myös lisääntyä, jos ihmiset huomaavat ympäristössään merkkejä fyysisestä tai sosiaalisesta epäjärjestyksestä. Sosiaalinen epäjärjestys viittaa häiritsevään käyttäytymiseen, kuten humalaisuuteen, epäkunnioittavaan käyttäytymiseen tai huuteluun. Fyysisen epäjärjestyksen merkkejä ovat puolestaan esimerkiksi roskat, hylätyt talot, rikkiäiset katulamput. (Kytä ym. 2011, 9.) Turvattomuuden nähdään tässä tapauksessa lisääntyvän, sillä sosiaalisen ja fyysisen epäjärjestyksen merkit viittaavat

käyttäytymisnormien ja sosiaalisen kontrollin puutteeseen. Näiden lisäksi ne viittaavat vastuussa olevien tahojen kyvyttömyyteen puuttua ongelmiin. (Kytä ym. 2011, 9.)

Vaihtoehtoisten tapahtumien estetiikka sisältää paljon merkkejä, jotka viittaavat fyysiseen ja osin sosiaaliseenkin epäjärjestykseen, joten tämä ei ole mielestäni suoraan sovellettavissa omaan tutkimukseeni. Tässä yhteydessä määrittelen turvallisuuden hyväksymisen tunteeksi, eli koetuksi hyväksymiseksi, jota ei uhata fyysisellä tai psyykkisellä väkivallalla.

2.6 Turvallisempien tilojen käytännöt ja suljetut tilat

Turvallisempien tilojen käytännöt ja suljetut eli separatistiset, tilat ovat yleisiä feministisiä taktikoita. Näillä pyritään lisäämään turvallisuuden kokemusta eri tiloissa ja tapahtumissa. Turvallisempien tilojen käytännöt ovat tulleet viime aikoina yleisiksi eri tapahtumissa. Suomeen käsite on kulkeutunut Kööpenhaminan Queer-festivaaleilta, jotka tosin luopuivat niiden käyttämisestä viime vuonna. Käytännöt tunnetaan myös turvallisempien tilojen sääntöinä tai ohjeina. (Ks. liitteet 5 ja 6.)

Turvallisempien tilojen käytännöt ovat yleensä kirjallisessa muodossa esitettyjä ajatuksia, sääntöjä joiden mukaan tiloissa tulisi toimia. Sanaa *turvallisemmat* käytetään tarkoituksenmukaisesti ilmaisemaan, että mikään tila ei voi olla täysin turvallinen kaikille. Kantava ajatus on se, että tilojen käyttäjät voivat yhdessä rakentaa ympäristön, jossa erilaisuus ei ole vain suvaittua, vaan kunnioitettua, juhlittua, tuettua ja puolustettua. Turvallisemmissa tiloissa saa olla vapaasti millainen haluaa, kunhan muistaa kunnioittaa myös muiden vapautta olla millainen haluaa. Tilan tekevät sen käyttäjät itse. (Ks. liite 5.)

Osanottajia kehoitetaan ottamaan vastuu omasta käytöksestään ja käyttäytymismalleistaan sekä ennakoluuloistaan. Näillä viitataan muun muassa ihonväriin, ikään, kokoon, sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautumiseen kohdistuvaan syrjintään ja ennakoluuloihin. Väkivaltaa missään sen muodossa ei suvaita. Osanottajien tulisikin huomioida ihmisten erilaiset rajat (*boundaries*) ja kunnioittaa niitä. Jokaisen identiteetti on tämän itsensä määriteltävissä, eikä kenenkään sukupuolta, seksuaalista tai poliittista suuntautumista tai kansallisuutta voi päätellä heidän ulkonäöstään. (Ks. liite 5.)

Ennen kaikkea käytäntöjä ei ole suunnattu niin sanotusti ulkoa tulevia uhkakuvia vastaan, vaan niissä kehoitetaan jokaista suhtautumaan kriittisesti omaan käytökseensä. Turvallisempien tilojen käytännöt ovat kulttuuri- ja kielisidonnaisia. Esimerkiksi suomeksi puhuttaessa ei käytetä sukupuoleen viittaavia pronomineja *he/she/they*, vaan sukupuolineutraalia *hän*. Tämän vuoksi yleinen sääntö, joka kehottaa kysymään henkilöltä itseltään tämän suosimaa sukupuoleen viittaavaa pronominia eli *gender pronounia*, ei toimi suomenkielisillä alueilla.

Suomessa turvallisempien tilojen sääntöjä käyttäviä ryhmiä on useita, ja niitä löytyy myös queer-yhteisöjen ulkopuolelta. Esimerkiksi eroperheitä tukeva keskustelufoorumi eroperhe.net on kirjoittanut oman turvallisempien tilojen julistuksensa, joka ottaa kantaa myös virtuaalisiin tiloihin (Eroperhefoorumi 2011). Alla ovat suomalaisen Utopia Helsinki -klubin turvallisempien tilojen säännöt. Utopia perustettiin vuonna 2011. Se järjestää esteettömiä ja queer-ystävällisiä klubeja sekä nuorille suunnattuja kursseja.

Tämä klubi on pyrkimys turvallisempaan illanviettoon riippumatta ruumiista, seksuaalisuudesta tai kulttuurista. Toivomme jokaisen viihtyvän Utopiassa, kunnioittavan toisia sekä tulevan kunnioitetuksi.

1. Älä häiritse ketään sanallisesti, koskemalla tai tuijottamalla. Ei tarkoittaa ei!
 2. Älä kyseenalaista toisen erilaisuutta!
 3. Huomioi keikkojen aikana, että muutkin kuin sinä näkevät lavalle!
 4. Huonoissa fiiliksissä käänny turvatiimin puoleen – ratkaistaan ongelmat saman illan aikana!
- (Utopia Helsinki 2011)

Yksi toinen tyypillinen feministisissä ja queer-tapahtumissa käytettävä työkalu on tilan sulkeminen tietylle, ennalta määritellylle ryhmälle. Näitä tiloja kutsutaan suljetuiksi tai separatistisiksi tiloiksi. Tyypillisesti tilat rajataan kokemusmaailman tai itsemääräytyvän identiteetin perusteella. Tilat voidaan rajata esimerkiksi kaikille naisiksi identifioituville tai joskus identifioituneille, tai yksistään transidentifioituville.

Suljetut tilat voivat luoda väliaikaisen turvallisemman tilan. Ne ovat erityisen hyödyllisiä työryhmien tai keskustelutilaisuuksia järjestettäessä. Vain harvemmin iltatapahtumat, kuten klubit tai konsertit, ovat suljettuja. Jonkun tietyn aiheen ympärillä on helpompia puhua, jos tietää, että asiasta keskustelevat jakavat saman kokemuksen. Suljettuja tiloja on kritisoitu muun muassa siitä, että ne ovat ristiriidassa feminismien alkuperäisten

tavoitteiden kanssa, eivätkä pyri lisäämään tasavertaisuutta vaan luomaan naiskeskeisen ja naisten hallitseman yhteiskunnan tai tiloja.

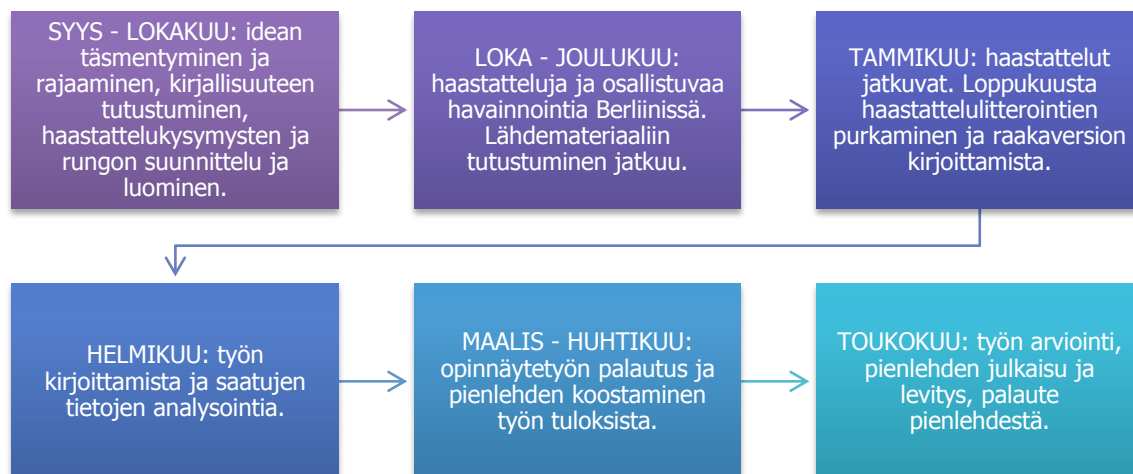
3 Tutkimuskysymykset

Toimiessani eri queer-poliittisissa ja feministisissä tapahtumissa vastaani on usein tullut tilanne, jossa tapahtumalle on ollut erittäin vaikea löytää tiloja. Tähän on monia erilaisia syitä, joista yksi tärkeimmistä on paikan henki, sen tunnelma. Usein paikan henki on koettu ongelmallisena, mistä on saattanut syntyä turvattomuuden kokemus. Opin näytetyöni tarkoituksena on kartoittaa erilaisia keinoja ja ajatuksia, joilla siihen voisi vaikuttaa.

Tutkimuskysymysten taustalla vaikuttaa oma kiinnostukseni turvallisuuden tunteeseen ja kysymykseen vallankäytöstä ja tilojen hallinnasta. Tutkimuskysymykseni ovat: mikä vaikuttaa paikan henkeen queer-tapahtumissa? Miten queer-tapahtuma järjestetään siten, että kävijä kokee olonsa turvalliseksi? Miten paikan henkeä ja turvallisuuden kokemusta voi kehittää?

4 Tutkimuksellisen kartoitustyön menetelmät

Projektina opinnäytetyöni alkoi vuoden 2011 syyskuussa suunnitteluvaiheella. Lokakuusta tammikuuhun keräsin aineistoja havainnoimalla systemaattisesti tapahtumatiiloissa, sekä haastatteleamalla käyttäjiä ja toimijoita. Perehdyin kirjallisuuteen työni viitekehyksessä. Tässä luvussa esittelen menetelmät, joita käytin tehdessäni kartoitustani.

Kuvio 3. Kartoitushankkeen aikataulu.

Rajasin kartoitukseni kohteeksi Berliinin ja Helsingin queer-tapahtumat ja -tilat, jotka tunnetaan yleisesti queer-yleisölle suunnattujen tapahtumien järjestyspaikkoina. Valitsin näistä neljä tapahtumapaikkaa tarkemman syventymisen kohteeksi. (Ks. luku 5.)

Vertailemalla kahden maan toimintatapoja pyrin saavuttamaan mielenkiintoisempia tuloksia, kuin keskittymällä vain yhteen. Kaupunkien toimintakulttuurit muistuttavat toisiaan siinä määrin, että vertailusta saatavia ajatuksia voi hyödyntää kummassakin paikassa. Lopputulos on kuitenkin painottunut käyttöön Suomen oloissa. Kulttuurierot on luonnollisesti otettava huomioon vastauksia tulkittaessa. Usein tuottajat, käyttäjät ja tilan ylläpitäjät limittyivät, joten jako ei ollut missään vaiheessa täysin selvä.

Koska oma osallisuuteni tuottajana ja käyttäjänä esti objektiivisuuden aineiston keräämisen vaiheessa, päätin valita lähestymistavaksi etnografisen tutkimuksen viitekehyksen. Tämän työn laajuudesta johtuen en voinut käsitellä asiaa syvällisesti, minkä vuoksi päätinkin keskittyä queer-kulttuurin tapahtumatilojen samankaltaisuuksiin turvallisuusnäkökulmasta Berliinissä ja Helsingissä.

4.1 Etnografinen tutkimus

Etnografinen tutkimus tarkoittaa tutkimustyötä, joka lähestyy tutkittavaa kulttuuria sisältäpäin. Se on *empiiristä* eli kokemusperäistä tutkimusta. Pyrkimyksenä on tarkastella, kuvailla ja ymmärtää tutkimuksen kohdetta osallistumalla sen arkeen.

Keskeistä etnografiassa on muun muassa tutkijan osallisuus, tutkimuksen ajallinen pitkäkestoisuus ja kulttuurin kontekstuaalisuuden huomioiminen. Etnografian tavoitteena on analysoida monipuolisesti kulttuurisia prosesseja ja toimijoiden niille antamia merkityksiä, sekä tehdä näkyväksi "ihan tavallisten" ihmisten tarinoita. (Lappalainen, 2007, 10.) Feministiselle etnografiselle prosessille ominaista on ajatus tiedon paikantuneisuudesta, jolloin tieto ja tietäminen käsitetään aikaan, paikkaan ja tietäjään sidottuna. Etnografia on tapa nähdä toisin ja tutkijat paikantavatkin itsensä feministisen tutkimuksen kentältä. (Lappalainen 2007, 10–11.)

Tässä opinnäytetyössä olen soveltanut etnografista tutkimusotetta lähestymällä itselleni tuttuja ympäristöjä, samalla myöntäen oman subjektiivisuuteni suhteessa tutkimuskohteeseen. Olen tunnustanut oman hiljaisen tietoni ja pyrkinyt tarkoituksellisesti käyttämään omaa asiantuntemustani hyödyksi, yhdessä muiden tutkimusaineistojen kanssa. Olen osallistunut pitkäkestoisesti, kerryttänyt hiljaista tietoa ja pyrkinyt samalla paikantamaan itseni feministisen tutkimusperinteen kentällä.

4.2 Osallistuva havainnointi

Havainnointi eli *observointi* tarkoittaa kohteen systemaattista tarkkailua. Havainnointia käytetään joko itsenäisesti, tai haastattelun tai kyselyn tukena. Sen avulla saatava tieto kertoo kuinka ihmiset todella toimivat ja mitä he arvostavat, kun taas kyselyihin on helppo vastata sen mukaan kuinka tahtoisi asioiden olevan. Havainnointi on mahdollisimman järjestelmällistä, ja tulokset pyritään merkitsemään välittömästi muistiin esimerkiksi videoimalla tai valokuvaamalla, pitämällä havainnointipäiväkirjan tai äänittämällä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 103.)

Analysoin osallistuvan havainnoinnin keinoin eri toimintaympäristöjen vaatimuksia, toimintamalleja ja sitä, mikä on hyväksyttyä ja tavallista missäkin. Havainnointirunkona käytin kysymyksiä, jotka pohjautuvat kartoitukseni tutkimuskysymyksiin.

Havainnoin seuraavia asioita:

1. Mitkä ovat edellytykset, jotta tapahtumapaikan ilmapiiri on luotettava ja turvallinen? Entä mistä syntyy epäturvallinen olo?
2. Mistä elementeistä syntyy turvallisuuden kokemus?
3. Miten eri paikoissa näkyvät turvallisuustoimet on järjestetty?
4. Kuka tekee mitäkin, entä mikä on yhteisön rooli?

Osallistuvassa havainnoinnissa havainnoija osallistuu tutkittavan kohteen toimintoihin esimerkiksi työntekijän tai asiakkaan roolissa. Vuorovaikutus tapahtuu kuitenkin kohteen ehdoilla, havainnoitsijan vaikuttaessa toimintaan mahdollisimman vähän. Havainnoidessa voi käyttää kaikkia aisteja ja myöskin havainnoida kaikkea (eleet, ilmeet, asennot ja liikehdintä). (Ojasalo ym. 2009, 104.) Tutkimusta voidaan tehdä *strukturoidusti* eli jäsennellysti tai *strukturoidumattomasti* eli joustavasti ja jäsentelemättä (Ojasalo ym. 2009, 105).

Aineiston käsittelyssä käytetään dokumenttianalyysia. Aineiston käsittely perustuu loogiseen päättelyyn ja tulkintaan, jossa aineisto hajotetaan osiin, käsitteellistetään ja kootaan uudestaan. Ennen käsittelyä päätetään analysoidaanko ilmisältö vai myös piiloviestit. (Ojasalo ym. 2009, 122.)

4.3 Teemahaastattelu CIT-tekniikalla

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, jossa haastattelukysymykset kysytään vapaamuotoisessa järjestyksessä vaihtelevin sanamuodoin. Teemahaastatteluissa käsitellään samat aiheet kaikkien haastateltavien kanssa. Haastattelu kohdennetaan tiettyihin aihepiireihin ja usein haastateltavat valitaan tietyn kokemuksesta. Haastattelu suunnataan siis tutkittavien henkilöiden subjektiivisiin kokemuksiin, korostaen haastateltavien omaa elämysmaailmaa. Teemahaastattelulla voidaan tutkia yksilön ajatuksia, tunteita, kokemuksia ja myös sanatonta kokemustietoa. Haastattelussa saatu tieto on sidoksissa tutkimusympäristöön. (Hannila & Kyngäs 2008, 3.)

Teemahaastattelu saattaa olla hyvin vapaamuotoista keskustelua, joka voi sisältää sekä avoimia että suljettuja kysymyksiä. Teemahaastattelun käyttö sopii samoihin tilanteisiin kuin avoin haastattelu. Se onkin lähempänä avointa haastattelua kuin lomakehaastattelua. (Vuorela 2005, 38–39.) Kyseessä on kuitenkin selvästi ohjattu tilanne, eikä vain vapaamuotoinen keskustelu.

Haastatteluun kutsuin ensisijaisesti sekä Berliinissä, että Suomessa toimivia tai toimineita henkilöitä. Yhteensä haastattelin seitsemää henkilöä, (ks. liite 2 ja lähteet: haastattelukysymykset ja haastateltavat) haastattelukielenä toimivat englanti ja suomi. Nauhoitin haastattelut tietokoneelleni, josta litteroin eli purin ne myöhemmässä vaiheessa tekstiksi.

Haastatteluissa käytin teemahaastattelusta sovellettua *CIT-menetelmää* (Critical Incident Technique) eli pyysin haastateltavia kertomaan jostain erityisen hyvistä ja samoin erityisen huonosta kokemuksesta. Vertailin näitä kokemuksia eri tavoin, sekä keskenään, että yhdistellen eri henkilöiden kertomuksista. Haastattelukysymysten pohjana käytin seuraavia kysymyksiä: Mitä tapahtui? Kuka teki ja mitä? Missä ja milloin? Mikä teki tilanteesta onnistuneen tai epäonnistuneen? Miten haastateltava aikoi reagoida tai reagoi tilanteessa? (Ojasalo ym. 2009, 98)

Haastatteluja aloittaessani pyrin siihen, että kaikki esimerkit olisivat sijoittuneet vain Saksaan ja Suomeen. Annoin kuitenkin haastateltavien kertoa rauhassa niistä tilanteista, joita heidän mieleensä tuli, riippumatta tapausten maantieteellisestä tai ajallisesta sijainnista. Kaikki esimerkit sijoituivat Eurooppaan, suurimmaksi osin Saksaan ja Pohjoismaihin.

Mielenkiintoista oli, että usein haastateltavat puhuivat samoista tapahtumista. Välillä nämä tapahtumat tai tapahtumakonseptit olivat ajallisesti samoja, välillä ne taas sijoituivat eri vuosiin. Näin sain hyvinkin erilaisia näkökulmia samaan tapahtumaan tai konseptiin, riippuen kertojan omasta roolista siinä. Useimmiten haastateltavien näkökulma oli järjestäjän näkökulma, mutta välillä myös tapahtuman vieraan, sen kokijan.

5 Helsingin ja Berliinin queer-tilat ja -tapahtumat

Berliinissä on tyypillistä, että tapahtumia järjestetään paikoissa, jotka on selkeästi suunnattu tietylle yleisölle. Niillä saattaa olla esimerkiksi vahva maine radikaalina tai poliittisena tilana, mikä vaikuttaa jo ennalta siihen kuka paikalle tulee. Usein paikan luonteen voi päätellä jo tilan nimestä. Suomessa taas on tavallista, että tapahtumia järjestetään missä tahansa tilassa, jossa sattuu olemaan vapaata sinä viikonloppuna. Usein kaikki tapahtumiin tulevat eivät välttämättä edes tiedä, että kyseessä on esimerkiksi feministinen klubi. He saattavat käydä tapahtumapaikassa joka viikonloppu, eikä tämä ole poikkeus. Ongelmia syntyy vasta siinä vaiheessa, jos paikan kanta-asiakkaat eivät hyväksy illan muuttuneita koodistoja ja käyttäytyvät uhkaavasti tai häiritsevästi.

Useimmiten poliittisissa tiloissa on jo valmiiksi tiedossa tietynlaiset käyttäytymissäännöt, joita pyritään noudattamaan. Voidaan puhua esimerkiksi tilan ottamisesta ja antamisesta niin, että muutkin, kuin vahvimmat ja rohkeimmat saavat tilaa. Toisten henkilökohtaiset rajat, sekä jokaisen itsemääräämisoikeus ovat avainasemassa ja tilan käyttäjiä rohkaistaankin käyttäytymään kunnioittavasti toisiaan kohtaan. Monet tilat listaavat näkyvästi seinillään erilaisia ismejä ja asenteita, joiden näyttäminen ei ole hyväksyttyä tässä paikassa. Tähän listaan kuuluu yleensä homo- ja transfobia, rasismi ja seksismi. Näiden kieltojen tarkoitus on tuoda näkyväksi tapahtumapaikan luomat omat normit, joiden mukaan väkivaltaista ja uhkaavaa käytöstä ei hyväksytä missään muodossaan.

Tässä opinnäytetyössä tarkastelun kohteena ovat erilaiset viralliset tapahtumapaikat, kahvilat, klubit ja ravintolat. Rajasin pois valtaukset ja muut epäviralliset tapahtumat ja tapahtumapaikat, joita ei järjestä säännöllisesti sama ryhmä. Vaikka usein tapahtumien haasteet ovatkin samat, on hedelmällisempää tutkia tilaisuuksia, joita järjestää vakiintunut henkilöstö tietyssä paikassa. Näin todellista kehitystyötä voidaan tehdä, ja sen tuloksia myös tarkkailla.

Alla lueteltujen tapahtumapaikkojen lisäksi haastatteluissa sivuttiin monia muita pohjoiseurooppalaisia paikkoja ja tapahtumia. Havainnoin vain murto-osassa tapahtumapaikkoja, joissa vierailin opinnäytetyön kirjoittamisen aikana. Esittelen alla poimintoja niistä tapahtumapaikoista, joissa havainnoin ja jotka vaikuttivat työhön eniten.

5.1 Monster Ronsons

Kuvio 4. Monster Ronson's, kuvakaappaus nettisivuilta.

Monster Ronsons Ichiban Karaoke on japanilaistyylinen karaokebaari Friedrichshainissa. Paikka on avoin kaikille sukupuolille, ja vaikka se on tunnettu queer-tapahtumistaan tulee sinne pääasiallisesti karaokesta kiinnostunutta yleisöä. Yleisö muodostuu vaihtelevasta joukosta keskenään erilaisia, eri ikäisiä ja tyyliä ihmisiä. Torstai-iltaisina siellä järjestetään karaoken lisäksi erilaisia yleisötapahtumia. Tapahtumia on laidasta laitaan, useimmat niistä ovat queer-painotteisia.

Esimerkkitapahtumia Monster Ronson'sissa: Dirty Dancing -teemailta, Special Friends – queer-kabaree ja erilaiset konsertit. Monster Ronsonsin iltoja emännöivät/isännöivät tunnetut henkilöt, kuten Cindy Wonderful (Scream Club), Joey Hansom (Expatriarch), Svetlana Pall Mall (Youandthe Blackouts) ja Katie Conxita (Pleasure Island). Sisään-pääsymaksu on aina 5 euroa.

5.2 Silverfuture

Silverfuture on Berliinin Neuköllnin kaupunginosassa sijaitseva baari. Se on kollektiivin ylläpitämä kahvilabaari, jossa järjestetään myös erilaisia tapahtumia. Siellä on järjestetty muun muassa elokuvailtoja, eri queer-artistien keikkoja, toimintapäiviä ja karaoketapahtumia.

Silverfuture on olohuonemainen, kotoisa pieni kuppila. Siellä tavataan tuttuja ja istutaan iltaa, välillä baarityöntekijöiden ystäväpiiri täyttää puolet paikasta. Jo paikan ovella sen arvot ja ajatukset kerrotaan selkeästi kyltissä, joka toivottaa tulijat tervetulleeksi homobaariin. Tapahtumissa ei ole sisäänpääsymaksua, mutta vapaaehtoisia lahjoituksia voi antaa.

5.3 Tante Horst

Tante Horst on Berliinin Kreuzbergissa sijaitseva queer-baari. Siellä järjestetään säännöllisiä tapahtumia, kuten näyttelyitä, lukupiirejä ja keskustelutilaisuuksia, sekä välillä myös konsertteja. Tante Horstia pyörittää voittoa tavoittelematon baarikollektiivi, joka vastaa suomalaista osuuskuntaa. Kollektiivi päättää yhdessä baarin asioista ja hoitaa kaikki tehtävät yhdessä. Jokainen kollektiivin jäsen on saman arvoinen.

Nettisivuillaan Tante Horst ilmoittaa olevansa tila, joka ei ole niinkään kulinaristinen paikka vaan suojä, jossa jokaisen tulisi saada tuntee olonsa turvalliseksi ja lämpimäksi. Tämän vuoksi tilassa ei hyväksytä seksismiä, rasismia, antisemitismiä tai muuta syrjivää käytöstä. Tante Horstin tapahtumat ovat pääsymaksuttomia, mutta ensimmäisestä juomasta pyydetään euro DJ:n palkaksi.

5.4 Peijakas! klubi

Peijakas! on syksyllä 2009 perustettu helsinkiläinen queer-feministinen klubi ja kollektiivi, jota luotsaa saman niminen yhdistys. Aiemmin klubia järjestettiin kuukauden ensimmäisenä perjantaina intiimitunnelmaisessa Musta Kissa -baarissa Helsingissä. Syksyllä 2011 Peijakas! aloitti kuukausittaisen klubi-toimintansa isommissa tiloissa, Pacifiossa, Kallion sydämessä. Tapahtumien sisäänpääsymaksu on vaihdellut nolasta kahdeksaan euroon. Hinta pyritään aina pitämään mahdollisimman matalana, jotta ihmisten olisi helpompi osallistua tapahtumiin.

Säännöllisten klubi-iltojen lisäksi Peijakas! järjestää queer-teatteria, askartelua, elokuvien katselua sekä noin kolme kertaa vuodessa SuperPeijakas! -klubeja. Aikaisemmilla SuperPeijakas! klubeilla on esiintynyt tunnettuja queer-artistejä kuten Scream Club,

Lissi Dancefloor Disaster ja Prinssit. Peijakkaassa soittavat lisäksi omat talon DJ:t eli Dj Lady Chatterleyn rakastaja, Dj Spelpojke ja Dj Stuffin' Muffins.

Olen itse yksi Peijakas! klubin neljästä järjestäjistä ja yhdistyksen puheenjohtaja vuonna 2011. Opinnäytetyötä tehdessäni en vierailut klubilla kertaakaan, mutta olen ollut mukana sen järjestämisessä alusta lähtien. Luotan omaan hiljaiseen tietooni ja tapahtumasta vuosien varrella kertyneeseen kokemukseen. Peijakas! on tiukasti sidoksissa omiin kokemuksiini queer-tapahtumien järjestämisestä, ja pidän mahdottomana sitä, etten kantaisi Peijakasta mukanani tästä aiheesta kirjoittaessani.

Kuvio 5. Prinssit keikalla Peijakkaassa (Kuvaaja Merja Hannikainen).

6 Valta, yhteisö ja toiminta tiloissa

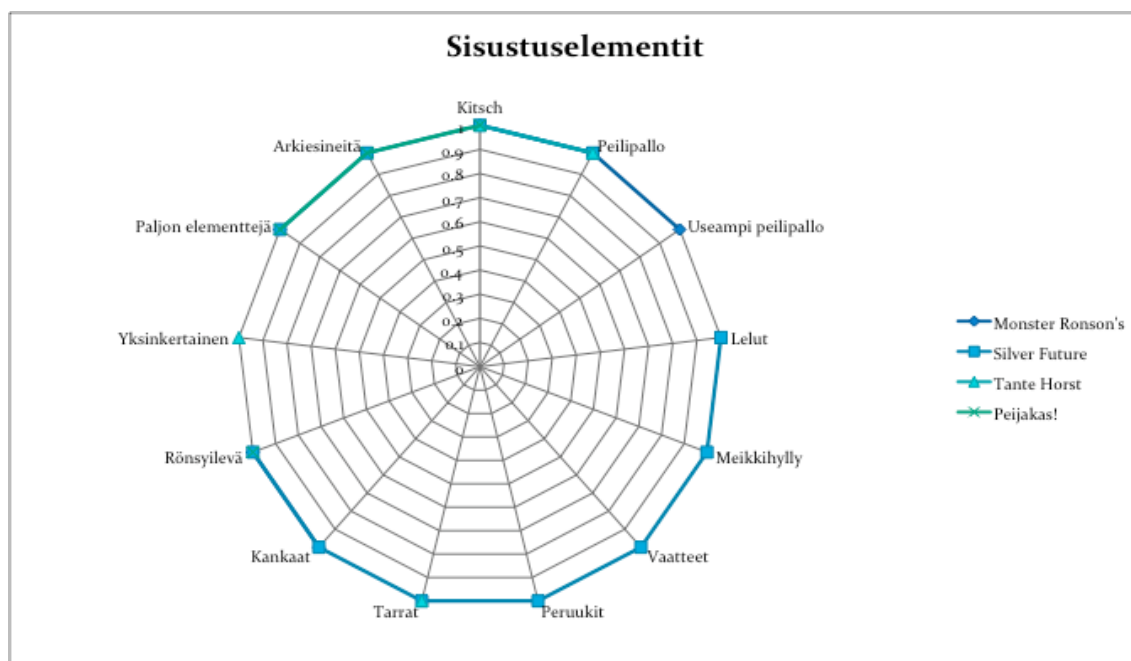
6.1 Identifikaatio, yhteisöllisyys ja territoriaalisuus queer-tapahtumissa

Haastatteluissa kävi ilmi, että tilaan samaistuminen ja sen tunteminen olivat tärkeässä asemassa turvallisuuden kokemusta hahmotettaessa.

Koska olin järjestämässä ja olin viettänyt tilassa paljon aikaa rakentaen ja valmistellen, niin mun näkökulma on tosi erilainen kuin sellaisen, joka tulee vieraana katsomaan leffoja. Se syntyy siitä, että se paikka on mulle tärkeä ja tuttu, ja tiesin keneltä voi mennä kysymään mistäkin.
(Leena Virtanen, haastattelu 15.12.2011.)

Jos paikka oli jo tärkeä ja tuttu, sekä siinä oleskeleva tunsivat ylläpitävän henkilöstön, se tuntui heti turvallisemmalta. Samoin kokemukseen vaikutti paikassa vietetty aika. Jos tapahtumapaikassa oli viettänyt paljon aikaa rakentaen ja valmistellen tapahtumaa, oli tunnelma erilainen kuin satunnaisena vierailijana. Paikkaan muodostuvan henkilökohtaisen siteen lisäksi turvallisuuden kokemukseen vaikuttivat hyvinkin yksinkertaiset, konkreettiset asiat. Tieto siitä, missä mikäkin on ja keneltä pyytää apua loivat turvallisempaa tunnelmaa.

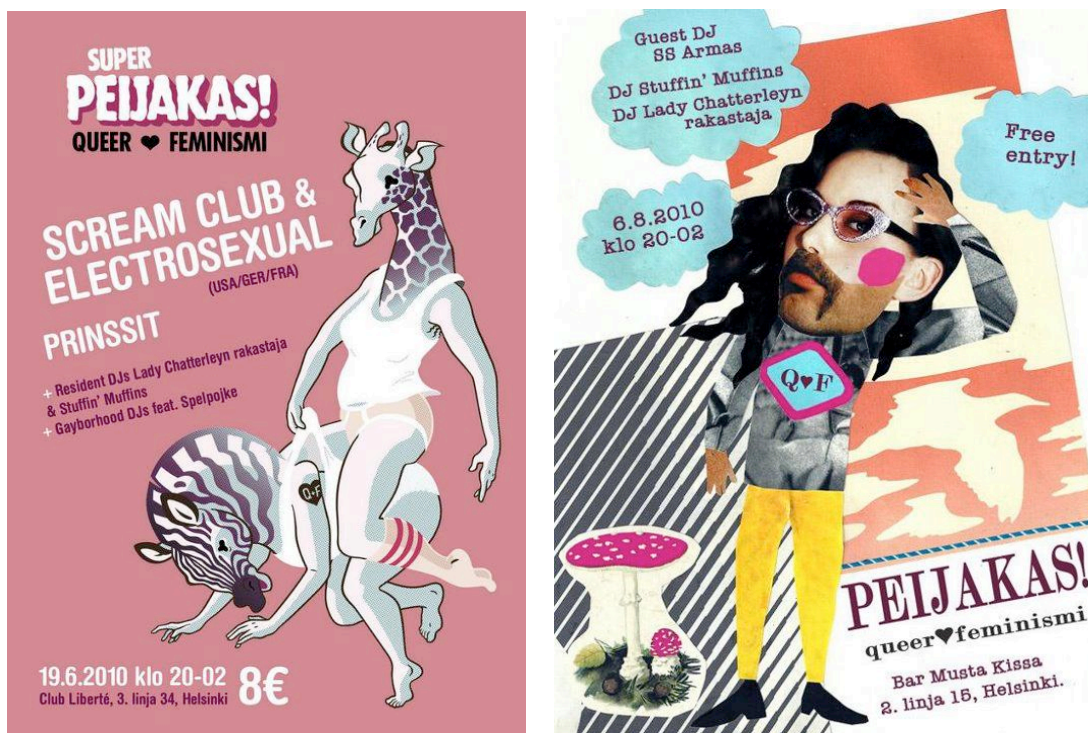
Tapahtumapaikan olemassa olevien *sosiaalisten koodistojen*, eli sen mikä on hyväksyttyä ja mikä ei, tunteminen edesauttoi osaltaan hyvän ja turvallisen kokemuksen syntymistä.

Kuvio 6. Queer-tilojen sisustuselementit, havainnointien pohjalta tehty kuvio.

Havainnoidessani eri tiloissa selvisi, että tilojen somistuksesta ja sisustuksesta löytyi usein yhdistäviä tekijöitä. Esimerkiksi kitsch ja kimalle, epätyypilliset elementit kuten lelut tai meikkihylly, sekä pinkin värin käyttö yhdistivät monia tiloja. Omanlaisensa, selkeästi tunnistettava kuvakieli ja estetiikka tuntui yhdistävän kaikkia tapahtumapaikkoja. Riippumatta siitä, oliko tila kahvila vai klubi, jokaisesta paikasta löytyi vähintään yksi peilipallo.

Yhtenäisen estetiikan kautta on helpompaa viestittää ajatuksistaan ja sosiaalisista koodistoista. Tilojen tapauksessa sillä viestitetään paikan normeista, siitä kuka on sinne tervetullut ja kuka ei. Avoimissa tiloissa pyritään tyypillisesti toivottamaan useimmat mahdolliset yksilöt ja ryhmät tervetulleiksi, mutta esimerkiksi väkivaltaisuuteen ja vihamielisyyteen perustuvia ryhmiä ei. Useissa paikoissa näkyikin fasismia vastustavia banderolleja ja julisteita.

Kuvio 7. Peijakas! klubin mainoksia (tekijät vasemmalta oikealle: Eero Lampinen, Aikku Meura).

Yhteisöllisyys koettiin tärkeänä, oli kyse niin yleisestä tunnelmasta kuin uhkaavasta tilanteestakin. Tilan ylläpitäjien ja tapahtuman järjestäjien sisäisten suhteiden nähtiin vaikuttavan yhteisöllisyyteen ja yleiseen toimintaan paljon. Esimerkkitapahtumia oli järjestetty hyvin monimuotoisissa ympäristöissä. Yleisimmin tapahtumapaikkoina toimivat ravintolat ja klubit, mutta välillä myös erilaiset kollektiivit ja projektit. Joissakin tapauksissa tapahtumia oli järjestetty tiloissa, joissa ylläpitäjät myös asuivat itse.

Tapahtumien kulkuun vaikutti todella paljon tilan ylläpitäjien asenne ja motivaatio tapahtuman järjestämiseen. Hyvin samankaltaisista tapahtumista saattoi tulla todella erilaisia tästä riippuen. Mikäli ylläpitäjät olivat samaa mieltä tapahtuman perusajatuksesta ja ottivat ne vakavasti, vaikutti se tapahtuman henkeen positiivisesti. Vastaavasti yhteisymmärryksen puuttuessa tai jäädessä heikoksi siitä kärsi myös tapahtuman henki. Välillä ongelmat eivät jääneet vain ilmapiirin tasolle, vaan levisivät laajemmalle. Mitä enemmän yhteenkuuluvuutta järjestäjät, ylläpitäjät ja osallistujat kokivat tapahtumaan ja tapahtumapaikkaan, sitä vastuuntuntoisemmin he käyttäytyivät.

Eräässä esimerkissä kerrottiin tapahtumasta, jossa tapahtumapaikan ylläpitäjät asuivat festivaalialueella. Asuinpaikka ja festivaalialue oli erotettu selkeästi nauhoilla, mutta monet paikassa asuvat osallistuivat tapahtumaan esimerkiksi työskentelemällä baarissa tai ovella. Koko tapahtuma toimii vapaaehtoisvoimin. Tapahtumassa vallinnut tunnelma oli hyvä ja yhteisöllinen, ja mahdollisten tilanteiden sattuessa myös paikan ylläpitäjät pitivät tehtävään huolehtia siitä, että kaikki sujuu hyvin.

Toisessa esimerkissä tilanne oli hyvin samanlainen. Festivaali oli järjestetty paikassa, jossa sen ylläpitäjät myös asuivat. Ylläpitäjät eivät suureksi osin allekirjoittaneet tapahtuman sääntöjä ja koodistoja, ja osa jopa aiheutti itse järjestyshäiriöitä. Tapahtuman henki kärsi tästä huomattavasti järjestäjien joutuessa käyttämään paljon aikaa ja voimavaroja tilan ylläpitäjien toiminnan selvittämiseen.

Tärkeäksi nähtiin myös sisäinen viestintä ja tiedon kulku mahdollisten ongelmien ilmetessä. Mille Truckerin, yhden Kööpenhaminan queer-festivaalien järjestäjistä, mukaan tapahtuman järjestäjien on puhuttava huonoista kokemuksista, oltava valmistautuneita sekä oltava valmiita tilanteeseen, jossa ei tiedä mitä tehdä. Jokainen tilanne on aina omanlaisensa ja on vain yritettävä soveltaa tietämäänsä, sekä pystyttävä luottamaan kanssajärjestäjiin. Tapahtuman tekevät siihen tulevat ihmiset, heidän keskinäinen kanssakäymisensä ja jännitteet tämän illan ajaksi syntyvän ryhmän välillä. Tapahtuman vieraiden osallistuminen turvallisen hengen luomiseen koettiin myös tärkeäksi.

Feministisessä toiminnassa pyritään usein siihen, ettei kaikki toimintavalta ole vain tietyllä ryhmällä, vaan jokainen tilassa oleva on tasa-arvoinen toimija. Näin kaikilla on myös yhtäläinen toimivalta. Vain järjestäjillä ei ole vastuu tapahtuman kulusta, vaan kaikilla siihen osallistujilla. Osallistujia rohkaistaankin toimimaan joko nähdessään tai kokiessaan jotain. Tämän voi tehdä toimimalla itse tai kertomalla tilanteesta tapahtuman järjestäjille. Tieto siitä, että tilassa on ihmisiä, jotka pitävät tilannetta silmällä luo turvallisempaa ilmapiiriä.

6.2 Muutokset tapahtuman ja koetun tilan hengessä

Tapahtuman henki voi olla halutunlainen osan iltaa, mutta muuttua täydellisesti kesken kaiken. Tilaan saattaa tulla yksilöitä tai ryhmä ihmisiä, jotka eivät joko ole tietoisia illan

koodistoista, tai eivät ole kiinnostuneita niistä. Usein mitään selkeitä uhkaavia tilanteita ei tapahdu. Sen sijaan ilmenee tunnelmaan ja paikan henkeen vaikuttavia, pieniltä tuntuvia asioita ja tilanteita. Kun näitä pieniä ja yksittäisinä vähäpätöisiltä tuntuvia asioita esiintyy paljon, muuttuu tilan henki täydellisesti.

Tällaisia yksittäisiä tekijöitä voivat olla pitkät katseet, loukkaavat ja epäkunnioittavat sanat ja lauseenpätkät tai seinällä lukevien avainsanojen naureskelu. Tällaiseen on hyvin vaikea reagoida, harvemmin edes tietää mistä aloittaisi, saati miten. Yksittäiset tapaukset eivät välttämättä ole riittävän suuria, jotta asiaan kannattaisi puuttua, mutta yhdessä ne voivat tuottaa hyvinkin ikävän ilmapiirin.

Eräässä tapauksessa feministisen tapahtuman sisäänpääsymaksu loppui kello kahden jälkeen, jolloin tapahtuman tunnelma muuttui radikaalisti. Sisään virtasi suuri määrä väkeä, jotka eivät tienneet tapahtuman luonteesta mitään ja tila muuttui välittömästi kuin eri tapahtumaksi. Tapahtumaa järjestäneen Amalia Mäkisen (haastattelu 03.01.2012) mukaan ennen muutosta esimerkkitapausten tilassa oli vallinnut intiimi tunnelma, jossa oli selvää että tapahtuma on erityinen, siinä paikassa ja hetkessä. Ovi-
en avaamisen jälkeen tunnelma oli muuttunut kaoottiseksi ja uhkaavaksi, ystäviä oli vaikea löytää eikä mistään erottanut enää mikä tapahtuma oli kyseessä. Tässä tilanteessa oli vaikea enää yrittää muuttaa paikan henkeä takaisin ja tapahtuma muuttuikin aivan toisenlaiseksi.

Yksikään tila ole neutraali. Eri paikoissa on eri uhat ja haasteet ja jo vallitsevat koodistot. Nämä on hyvä pitää mielessä paikkaa valittaessa. Aina kannattaa pyrkiä löytämään tila, joka on mahdollisimman sopiva tapahtuman koodistoihin. Tilan maine, sen olemassa olevat koodistot sekä sen yleisin kävijäkunta siinä missä sen sijaintikin rajaavat pois ja sisään kävijäkuntaa. Suurin osa haastateltavista piti paikan hengen muuttamista erittäin hankalana.

Suomessa ei ole juuri ollenkaan selkeästi feministisiksi koodautuneita tiloja, minkä vuoksi tapahtumia tehdäänkin siellä, missä niitä voidaan tehdä. Tässä on omat hyvät ja huonot puolensa. Kun kaikki tapahtumapaikat on suunnattu kaikille, ei yhteentörmäyksiltä voi välttyä. Positiivista on, että useammille eri ryhmille avoimissa tapahtumapaikoissa tavoittaa erilaista yleisöä. Sellaisia, jotka eivät ehkä ole kuulleet vastaavista ta-

pahtumista, mutta saattavat silti olla kiinnostuneita. Tai innostua jäämään eksytyään tapahtumaan.

On myös muistettava, että ravintola ja sen kanta-asiakkaat olivat paikalla ensin. Vaikka tapahtumaa järjestettäessä olisi sovittu illan säännöistä ja tapahtuman hengestä, on baari loppujen lopuksi kanta-asiakaskunnan paikka, jossa järjestäjät ovat vain vieraita. Paikan olemassa olevat, omat koodistot on siis hyvä ottaa huomioon. Joiltain osin niihin voi ja tuleekin sopeutua, mutta on myös pidettävä omista arvoista kiinni. Jos arvot eivät kohtaa, on paikan vaihtoa syytä miettiä.

6.3 Feministiset taktiikat: suljetut ja turvallisemmat tilat käytännössä

Turvallisempien tilojen käytännöt toimivat vain, jos kaikki osallistujat ovat niistä yhtä mieltä, eivätkä pyri väärinkäyttämään niitä. Mikäli paikassa on ryhmä ihmisiä, jotka eivät tee näin, eivät ohjeet enää toimi. Turvallisempien tilojen sääntöjen käyttäminen saattaa myös johtaa tuomitsevuuteen ja ulossulkemiseen, muiden ihmisten määritellyyn ulkonäön tai termistön tuntemisen perusteella.

Moni haastateltavista näki turvallisen tilan konseptin mahdolltomana. Useat näkivät ajatuksen niin hankalana, että he kannattivat sanaparin käytöstä luopumista. Esimerkiksi Kööpenhaminan queer-festivaali luopui edellisenä vuonna kokonaan turvallisempien tilojen ohjeiden käyttämisestä. Käytännöistä luopumisen pohjalla oli ajatus, jonka mukaan turvalliset tilat ovat jokaiselle erilaiset ja määrittyvät ihmisten keskinäisessä kanssakäynnissä. Ne muuttuvat jatkuvasti ja niitä luodaan jokaisessa tilanteessa uudelleen, jatkuvassa prosessissa. Niinpä niitä onkin vaikea kirjoittaa ylös pysyviksi ja muuttumattomiksi säännöiksi.

On syytä myös miettiä, millaisena pitää queeria itseään. Onko queer eksklusiivinen vähemmistöidentiteetti, jonka mukaan joko olet tai et ole queer? Vai voiko sitä pitää identiteettinä joka on jatkuvassa konfliktissa ja joka haastaa normeja ja itseään, minkä vuoksi sitä ei voi ikinä vahvistaa ja rajoittaa? (James Velo, haastattelu 10.01.2012)

Turvallisemmat tilat ovat todella tärkeitä, mutta vaativat paljon työtä. Ne eivät ole koskaan täydellisiä ja joku rajautuu väistämättä ulos. Vastuu kaikesta ei ole vain järjestäjil-

lä, vaan jokaisen on otettava vastuu turvallisempien tilojen toteuttamisesta. Turvallisempien tilojen säännöt saattavat myös ahdistaa tilan kävijöitä. Epäily siitä, tekeekö koko ajan jotain väärin, tai loukkaako muita saa vieraat varpailleen, ja tilassa voi olla vaikea rentoutua. Tämä voi johtaa vaivaantuneeseen ilmapiiriin, jossa vieraat saattavat kokea tarvetta puolustautua jo ennen kuin mitään on tapahtunut.

Avoimissa, kaikille suunnatuissa tapahtumissa tilanne on kuitenkin hankala. Jos yksi tai useampi tuntee olonsa turvattomaksi, on jotain tehtävä. Jos tilassa ei ole mitään kehikkoa, pohjaa jonka päälle rakentaa ideaa siitä, että tässä tilassa kaikkien tulisi tuntea olonsa hyväksi, on hankalaa myös toimia. Jokainen meistä tekee virheitä ja sanoo type-riä asioita. Jayson X pohti haastattelussaan anteeksiannon ja uusien tilaisuuksien antamista. Hänen mukaansa on tärkeää, että ihmiset oppivat sanomaan, kun joku asia loukkaa heitä ja toisaalta myös ottamaan vastaan ja kuuntelemaan kun heidät kohdataan jostain, mitä he ovat sanoneet tai tehneet. (Jayson X, haastattelu 18.01.2012)

Näissä tilanteissa vastaanottajan käytös ja reaktiot vaikuttavat lopputulokseen. Mikäli esimerkiksi rasistisesta kielenkäytöstä huomautettaessa reaktio on voimakkaan kielteinen, eikä henkilö suostu myöntämään tehneensä mitään, on kuuntelemisen ja vastaanottamisen taso jäänyt pinnalliseksi tai jopa olemattomaksi. Tilanteen vakavuudesta riippuen voi miettiä, olisiko henkilön syytä poistua tilasta ja jatkaa keskustelua myöhemmin.

Turvallisempien tilojen ohjeita voi pitää eräänlaisena pohjana, rakenteena jonka pohjalta voi pyrkiä eri ajatusten herättämiseen. Näin erityisesti baareissa ja klubeilla järjestettävissä tapahtumissa. On kuitenkin varottava, ettei ohjeiden kehittäminen mene liian monimutkaiseksi. Hankalat, ryhmän omaa sanastoa viljelevät tekstit eivät enää aja asiaansa. Nämä tekstit kannattaakin pitää hyvin yksinkertaisina, ovathan niiden pohjaajatukset kuitenkin hyvin selkeitä: käyttäydy muita kohtaan kunnioittavasti ja pyri pitämään mielesi avoimena. Ihmiset ovat erilaisia ja maailmassa on paljon uusia asioita - myös sinulle.

Suuri osa haastateltavista piti suljettuja tiloja tärkeänä työkaluna.

Mielestäni on tärkeää, että on sellaisia tiloja. Ei ehkä aina ja joka paikassa. Jos mietitään että millaisessa yhteiskunnassa me elämme, ketkä ottavat ja saavat eniten tilaa ilmaista itseään - sitä ajatellen on tärkeää luoda paikkoja, missä on helpompaa ilmaista itseään ilman, että joku keskeyttää koko ajan. Kaikilla naisilla ei ole vaikeuksia ottaa tilaa, mutta jos katsotaan (naisia) ryhmänä niin se voi olla hyödyllinen työkalu. Tilaa voi käyttää voimauttavana elementtinä. Itse olen oppinut noissa tilanteissa todella paljon. Olen myös kokenut todella voimauttavana sen, että on ollut sellaisia (separatistisia) tiloja.
(Freja Bäckman, haastattelu 05.01.2012.)

Kaikissa ryhmissä on oma sisäinen dynamiikkansa, joka riippuu niiden osallistujista, heidän taustoistaan, elämäntavustaan ja monista muista tekijöistä. Jos työpaja on feministinen, on pidettävä mielessä, että eri feminismejä ja feministejä on laadasta laitaan. Onkin tärkeää keskustella yhteisistä tavoitteista ja jo sovittuina pidetyistä asioista, eikä olettaa suoraan, että kaikki ovat ymmärtäneet ne samalla tavalla. Näin voi myös selvittää mitä osallistujat haluavat, tai etsivät tapahtumasta.

Olenneisena asiana suljettujen tilojen käytöstä työkaluna voi nähdä sulkemisen väliaikaisuuden. Mikäli joku tila on pysyvästi rajattu vain tietylle ryhmälle, se tuntuu helposti ryhmään kuulumattomista epäreilulta ja kyseenalaistamattomalta. On myös otettava huomioon, että monet paikat ovat suljettuja ilman, että sitä sanotaan suoraan.

Monilla on sellaisia paikkoja, joihin ei halua mennä, tai ei tunne itseään tervetulleeksi, vaikka ovella ei olisikaan lappua jossa asiasta sanotaan suoraan. (Freja Bäckman, haastattelu 05.01.2012.)

Suomessa suljettujen tilojen kysymykseen liittyy myös se, ettei maassa ole vastaavalaista määrää tapahtumia ja tiloja kuin esimerkiksi Berliinissä. Jos vaihtoehtoja ei ole tarjolla lainkaan tai vain vähän, tuntuu satunnainenkin ulossulkeminen väistämättä epäreilulta ja ikävältä.

Suljettujen tilojen keskusteleavuus koettiin positiivisena asiana. Jatkuva prosessi ja kritiikki kehittää ryhmiä ja ajatuksia, ja vie niitä eteenpäin. Välillä onkin perusteltua avata tiloja uusille ryhmille tai yksilöille. Tämä saattaa perustua esimerkiksi henkilöiden motiiveille, tai heidän tuomalleen uudelle sisällölle. Nykyään on tavallista, että esimerkiksi naisten klubit on rajattu "naisille ja ystäville" tai naisille ja transhenkilöille, siinä missä ne olivat aiemmin avoinna vain cis-sukupuolisille eli naisina syntyneille naisille.

On myös varottava rakentamasta hierarkiaa, jossa sanallisesti lahjakkain ja parhaiten perusteleva saa tahtonsa läpi. Kaikki eivät voi tietää feminististä termistöä ennalta, minkä vuoksi onkin hyvä selventää tilan koodistoja ja termejä ovelta, mikäli tilanne siltä näyttää. Sisään pyrkijän reaktioista voi yrittää päätellä, millä mielellä hän on tullut paikalle. Kuten turvallisempien tilojen käytäntöjen suhteen, tästä reaktiosta riippuu kuinka tilanteessa kannattaa edetä.

6.4 Keinoja koetun turvallisuuden lisäämiseen

Haastatteluissa tuli ilmi erilaisia hyväksi koettuja tai vasta ajatuksen tasolla olevia keinoja, joilla tilan henkeen ja koettuun turvallisuuteen voi pyrkiä vaikuttamaan. Nämä keinot liittyvät erityisesti queer-poliittisiin tapahtumiin, mutta ovat mielestäni sovellettavissa myös laajasti muihinkin tilaisuuksiin.

On erittäin tärkeää keskustella tapahtuman luonteesta ja sen mahdollisista koodistoista selkeästi tapahtumapaikan ylläpitäjien kanssa. Samalla voi sopia yhdessä pelisäännöt, mitä kukakin tekee missäkin tilanteessa ja mikä riittää niin sanottuun keltaiseen tai punaiseen korttiin. Jos paikassa ei ole sovittua järjestyksenvalvontaa, on turvajärjestelyjä syytä pohtia vielä tarkemmin. Mikäli tapahtumapaikan puolesta on olemassa turvajärjestelyjä, tulisi niistä ottaa selvää ennen tapahtumaa. On hyvä tietää, mikä on kenenkin rooli missäkin tilanteessa ja kuinka vastuu jakautuu. Järjestävän tahon kannattaa puhua keskenään selkeästi siitä, miten eri tilanteissa toimitaan ja käytävä läpi erilaisia mahdollisia uhkaavia tilanteita.

Monissa haastatteluissa esille nousi tarve työntekijöiden ja tapahtuman järjestäjien selvään erottumiseen tapahtuman kävijöistä. Tämä koettiin tärkeäksi, jotta mahdollisen uhkaavan tilanteen tapahtuessa kaikille on selvää, keneltä voi mennä pyytämään apua. Haastateltavien mukaan tämän erottautumisen ei tarvinnut näkyä esimerkiksi järjestyksenvalvojaliivinä, vaan myös muilla tavoin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi hihamerkit, teepaidat, pinssit tai vaikka järjestäjien esitteleminen tapahtuman alussa.

Nämä erilaiset merkit voivat olla hyvinkin mielikuvituksellisia. Tärkeintä on, että kaikilla osallistujilla on tiedossa, mikä turvallisuudesta vastaavien henkilöiden merkki on sinä

iltana. Selvästi erottuva infopöytä tai jonkinlainen päivystys, josta voi mennä kysymään apua, koettiin tärkeäksi. Joissakin tapahtumissa järjestäjät olivat olleet koko illan ovella järjestyksenvalvojien seurana toivottamassa vieraat tervetulleiksi queer-tapahtumaan. Samalla he olivat jakaneet tapahtuman omia infolehtisiä.

Tärkeänä nähtiinkin se, että ovella olisi jatkuvasti joku järjestävän tahon puolesta. Pienemmissä tapahtumissa tämä voi olla vaikea järjestää resurssien puuttuessa. Liian näkyvät turvajärjestelyt saattavat kuitenkin lisätä paikan turvattomuutta. Ne luovat kuvaa siitä, että jotain oletetaan tapahtuvaksi. Järjestelyjen suhteen tulisikin pyrkiä välimuotoon – niiden tulisi näkyä, mutta ei liiallisissa määrin. Jos queer tai feminismi ovat konsepteina uusia tai vieraita, voi niihin olla hankala orientoitua heti ovella. Ei voi olettaa, että kaikki osaavat sanaston tullessaan ensi kertaa tilaan. Näin ollen onkin tärkeää kertoa selkeästi illan koodistoista, sekä sitä ohjaavista ajatuksista jo sisään tullessa, joko lentolehtisin tai sanallisesti.

Tämä tervetulotoivotus olisi hyvä pitää tämä positiivisena. Monet pitivät poliittisten tilojen negatiivisia ja käskeviä tapoja kertoa asioista etäännyttävänä. Esimerkiksi ”tiedätkö minne olet tulossa?” -kysymyksen sijaan voi sisään tulijat toivottaa tervetulleeksi queer-iltaan. Usein akateeminen queer-sanasto koettiin vaikeana. Lentolehtiset ja tervetulotoivotus tulisikin pitää mahdollisimman selväkielisenä ja ymmärrettävänä. Lähtökohtaisesti tervetulotoivotus on sanottava kaikille, ei vain niille jotka tuntuvat selkeimmin kohderyhmään kuulumattomilta. Kenenkään ulkonäöstä tai vaatteista ei voi päätellä tämän identiteettiä. Ei ole mukavaa, mikäli juuri sinun oikeutesi osallistua tapahtumaan kyseenalaistetaan heti ovella. Vaarana on myös se, että yleisiä normeja murtaessaan tulee luoneeksi uusia normeja. Kuka on tarpeeksi queer, tietää tarpeeksi sanastoa ja osaa vastata oikein kysymyksiin päästäkseen baariin sisälle?

Kun lentolehtinen ja sanallinen tervetulotoivotus on annettu, voi olettaa että kaikki paikallaolijat tietävät ainakin auttavasti iltaa ohjaavat perusajatukset. Tervetulotoivotusta voi käyttää myös eräänlaisena suodattimena. Mikäli joku reagoi vihamielisesti tai kummallisesti siihen, että hänet toivotetaan tervetulleeksi homoiltaan on syytä miettiä, kannattaako häntä päästää sisään. Hyväksi koettu käytäntö on tapahtuman järjestäjien esittäytyminen erikseen. Pienessä puheessa voi kerrata illan koodistot ja muut huomionarvoiset seikat, sekä toivottaa kaikki vielä kerran tervetulleeksi tapahtumaan. Näin

tilaisuuden luonne käy selväksi ja kaikki tietävät keneltä mennä kysymään, jos jotain kysyttävää ilmenee.

Peijakas! klubilla, jossa olin itse järjestäjänä pidimme puheen, jossa toivotimme kaikki tervetulleeksi queer-tapahtumaan. Kehotimme ihmisiä huolehtimaan toisistaan, sekä pitämään silmät auki mahdollisten tilanteiden varalta. Toivoimme, että mikäli ihmiset näkevät tai kokevat jotain hälyttävää, he pyrkisivät joko itse toimimaan, tai kertomaan siitä meille järjestäjille. Pitäessämme puhetta tilan henki muuttui hyvinkin radikaalisti. Suurin osa vieraista hurrasi ja taputti, mutta pieni ryhmä väkeä lähti pois kuunneltuaan puhettamme vähän aikaa. Näin puhe tuntuikin toimivan hyvänä illan henkeä nostattavana elementtinä, jonka seurauksena kellekään tilassa olleelle ei ollut enää epäselvää mistä tapahtumassa on kyse. Pidän kannattavana tämänkaltaisen puheen pitämistä vähintään kaikissa suuremmissa tapahtumissa, sen verran suuri ero tunnelmaan syntyi puheen pitämisen jälkeen.

Somisteet vaikuttavat huomattavasti tapahtuman henkeen. Niiden avulla voikin kertoa selvästi illan ajatuksista ja arvoista. Omat julisteet, lentolehtiset, banderollit, sateenkaariliput ja muut queeriin estetiikkaan sopivat elementit muokkaavat tilaa. Ne viestittävät selvästi, mistä tapahtumasta on kyse. Seinille voi tehdä julisteita, joissa lukee illan perusajatuksia tai vaikkapa joitain avainsanoja. Mikäli tapahtuma käyttää turvallisempien tilojen ohjeita, kannattaa niistä tehdä julisteita. Ohjeita voikin ripustaa esille eri paikkoihin, jotta ne ovat mahdollisimman selkeästi esillä. Ne voi kiinnittää esimerkiksi oven tuntumaan, vessakoppeihin ja peilien viereen.

Muutkin kuin banderollit ja julisteet voivat kertoa tapahtuman luonteesta. Esimerkiksi sukupuolineutraalit vessat ovat hyvä tapa osoittaa, että tapahtumassa kenenkään ei tarvitse määritellä sukupuoltaan jo vessajonossa. Monet transsukupuoliset kokevat sukupuolimerkityt vessat ahdistavina, ja saattavat jopa kokea suoranaista häirintää tai sen uhkaa vessajonoissa. Tämän voi muuttaa sukupuolineutraaleilla vessoilla, jolloin sukupuolta ei tarvitse määritellä jo vessajonossa, eikä näin kenenkään oikeutta jonottaa haluamaansa vessaan voi kyseenalaistaa.

Hyvä esimerkki käytännöllisestä, tapahtuman hengestä viestivästä somistamisesta on Nikolai Klixin kertoma esimerkki helsinkiläiseltä Utopia-klubilta. Klubin aktiivit järjestivät

erääseen tapahtumapaikkaan pyörätuolirampin. Klixin mukaansa rampin pääasiallinen tarkoitus on toiminnallinen, tehdä tila on esteettömäksi. Samalla ramppi toimi kuitenkin myös koriste-elementtinä ja kertoi tapahtuman luonteesta.

Ohjelmisto, musiikki ja mahdolliset esitykset vaikuttavat olennaisesti tapahtuman luonteeseen. Musiikin ja esitysten tyyli määrittelevät jo sen, kuka tapahtumasta on kiinnostunut ja kuka sinne jää. Ohjelmistoa kannattaa jakaa koko illan ajaksi, ja esimerkiksi jättää jokin esiintyjä suhteellisen myöhäiseksi ajankohdaksi. Tämän myöhäisen ohjelmanumeron aluksi voisi kuuluttaa vielä kerran tapahtuman pohjana olevat ajatukset (turvallisempien tilojen säännöt mikäli sellaisia käytetään).

Peijakas! klubilla on usein ohjelmanumeroita ja livebändejä, mutta ilmaisissa illoissa ne ovat poikkeuksetta alkuillasta tai keskivaiheilla. Illan loppupuolella varsinainen kohderyhmä on jo lähdössä tai lähtenyt jatkamaan iltaa jossain muualla, ja sisään tulee uutta väkeä joka ei ole välttämättä niin kiinnostunut itse tapahtumasta. Myöhäinen ohjelma-numero saattaisikin pitää kohdeyleisön paikalla ja tunnelman halutunlaisena. Sen alussa voi vielä kerrata tapahtuman perusajatukset, jotta myös uudet vieraat saavat mahdollisuuden kuulla ne.

Kaikissa tapahtumapaikoissa ei ole järjestetty erikseen järjestyksenvalvontaa, vaan se on järjestettävä itse. Jotkut tilat, kuten työryhmätilat, eivät edellytä virallisia järjestyksenvalvojia. Kuitenkin turvallisuudesta on huolehdittava. Suurimmaksi osaksi haastatte-luissa esille tulleet uhkaavat tilanteet liittyivät henkilöihin, jotka tulivat kohderyhmän ja sen koodistojen ulkopuolelta. He saattoivat tulla paikalle provosoidakseen tai vain eksyä paikalle. Näissä tilanteissa parhaaksi nähtiin se, että järjestäjät menivät yhdessä puhumaan häiriötä aiheuttaneelle henkilölle.

Kuvio 8. Hyvän toiminnan avaimet

- - Tilanteita, joissa jotakin tapahtui ja ihmiset reagoivat ja toimivat yhdessä, tuntien olonsa vahvoiksi. Näissä tilanteissa tunsin olevani osa yhteisöä, osa jotakin, jossa jokainen auttoi toinen toistaan
(Mille Trucker, haastattelu 13.02.2012.)

Parhaita kokemuksia olivat tilanteet, joissa järjestäjät reagoivat tapahtuneeseen nopeasti, yhdessä ja yksimielisesti ja heitä oli riittävässä määrin paikalla. Sopivaksi määräksi nähtiin kolmen henkilön ryhmä. Uhkaavan tilanteen selvittäminen onnistuneesti saattoi parhaimmillaan myös lisätä tilan viihtyvyyttä, ja sen käyttäjien yhteisöllisyyden tunnetta. Tärkeää on, että kukaan ei joudu menemään yksin selvittämään asiaa. Hyvänä nähtiin myös se, että asiaa selvittävä henkilö pysyi rauhallisena ja kertoi tyyneästi illan ohjenuorista ja käytännöistä. Vähintään muutaman tapahtuman järjestäjistä tulisi myös pysyä raittiina.

Asiasta ei kannata myöskään jäädä neuvottelemaan häiriötä aiheuttavan henkilön kanssa. Mikäli tilanne on selkeä, tulee häntä kehottaa poistumaan välittömästi. Kuitenkin selitys on tarjottava. Mieluiten selitys ja tapahtuneen selvittäminen tapahtuu vasta seuraavana päivänä, ei samana iltana. Kun kaikki ovat humalassa, voi yhteisymmärryksen löytäminen ja oman käytöksensä peilaaminen olla hankalaa. Tämän vuoksi onkin

parempi sopia, että asiasta järjestetään tapaaminen seuraavana päivänä tai vaikka seuraavalla viikolla.

On myös syytä tähdentää, että kenelläkään ei ole mitään henkilökohtaisesti tätä henkilöä vastaan, vaan kyseessä ovat yleiset säännöt jotka pätevät sinä iltana siinä paikassa, ja koskevat kaikkia. Liian äkkipikaista toimintaa olisi myös kannattavaa välttää. On hyvä antaa jokin varoitus, eikä heittää ketään välittömästi ulos. Mikäli varoituksen antamisen jälkeen henkilön käytös ei muutu, on toimittava. Joissakin tilanteissa suosin itse välitöntä toimintaa. Esimerkiksi jos joku ahdistelee, uhkailee tai käyttää suoranaista väkivaltaa jotakuta kohtaan.

Omat ennakkoluulot on myös syytä pitää mielessä. Minkä takia joku tuntuu ahdistavammalta kuin toinen, tai joku voi käyttäytyä huonommin ja päästä vähemmällä? Esimerkiksi tilanne, jossa valkoihoinen feminiininen henkilö kokee tummaihoisen miehen lähestymisen ahdistavana saattaa liittyä myös sisäiseen rasismiin. Tämä ei todennäköisesti ole tietoista, vaan jotain johon olemme kasvaneet sisälle. Niinpä se onkin hankala huomata.

Mikäli epäkunnioittavaa käytöstä esiintyy esiintyjien puolelta tilanne on erityisen hankala. Tällainen tilanne saattaa olla esimerkiksi sellainen, jossa esiintyjä soittaa seksististä musiikkia tai laukoo välijuonnoissa rasistisia vitsejä. Tyypillinen tapa reagoida on keskeyttää esitys, esimerkiksi laittamalla musiikki pois päältä. Tällöin on myös tärkeää, että syy esityksen keskeyttämiseen ilmaistaan selkeästi niin esiintyjille kuin yleisöllekin. Esitys on keskeytettävä, mikäli se rikkoo selvästi illan perusajatuksia tai sääntöjä vastaan. Etenkin, jos yksi tai useampi kävijä valittaa siitä.

Toisaalta ei ole hyvä nolata esiintyjää koko yleisön silmissä. Nolaaminen ei usein johda käytöksen peilaamiseen vaan pikemminkin vastareaktioon. Jonkinlainen varoitus olisi siis hyvä antaa. Mahdollisesti esitykseen voisi pyytää pientä taukoa, jonka aikana esiintyjien kanssa voisi yrittää asiasta. Tämä keskustelu olisi myös hyvä käydä jossain muualla, kuin tapahtuman vieraiden silmien edessä. Tietoa siitä, että esitys on loukannut vieraita tai se on koettu esimerkiksi rasistisena, ei välttämättä oteta hyvin vastaan. Erilaisten purkausten näkeminen tai kuuleminen ei kuulu juhlakansalle.

Esiintyjät tulisi tietysti perehdyttää hyvin illan koodistoon ja esitykset olisi hyvä tarkastaa ennalta. Välillä tämä on kuitenkin hankalaa, esimerkiksi open stage -tyyppisissä tapahtumissa esityksiä on mahdoton tarkistaa etukäteen. Toisaalta kysymys on myös ennakkosensuurista ja taiteilijan vapaudesta toteuttaa itseään ja näkemyksiään. Kenen epämukavuus menee ohi toisen oikeuden toteuttaa itseään ja esittää jotain? Kaiken sellaisen siivoaminen, mikä saattaisi tuntua jostakusta epämukavalta ei ole sekään tavoiteltavaa.

On erotettava tilanteet joissa taiteilija esittää omiin, henkilökohtaisiin kokemuksiinsa perustuvan ja esimerkiksi seksiä simuloivan teoksen ja selkeästi rassistista tai seksististä kulttuuria toistavat, sitä kritiikittömästi esittävät teokset. Taiteilija saattaa tehdä esimerkiksi voimakkaita ja ahdistavia kohtauksia sisältävän työn, jossa hän käsittelee kohtaamaansa seksuaalista väkivaltaa. Toinen esimerkki on työ, joka esittää esimerkiksi orjuutta tai seksuaalista väkivaltaa niitä ihannoivalla tavalla. Joissakin tilanteissa loukkaavuus saattaa olla tahatonta. Tämä ei poista taiteilijan vastuuta työstään.

Jos tapahtumissa on esityksiä, jotka voivat olla *triggeroivia* eli ne saattavat laukaista traumaattisen kokemuksen, olisi niistä hyvä tiedottaa selkeästi etukäteen. Tätä kutsutaan nimellä *trigger warning*. Esitykset kannattaa myös aikatauluttaa selkeästi ja pitää kiinni alkamisajoista. Tämän voi tehdä esimerkiksi mainonnassa ja sosiaalisessa mediassa, mutta myös paikan päällä. Näin voidaan mahdollistaa se, että asiakkaat tietävät mihin ovat tulossa ja voivat tarpeen vaatiessa vaihtaa tilaa. Hyvä keino onkin järjestää useita eri huoneita. Näin jonkin asian ahdistessa voi tilaa vaihtaa ilman, että on lähdettävä siitä kokonaan pois.

7 Kehittämisehdotukset

Listaan vielä selvyiden vuoksi niitä ajatuksia ja kehittämisehdotuksia, joita syntyi tutkimustyön aikana. Näiden soveltaminen on paikkakohtaista, eivätkä kaikki ajatukset sovi kaikkiin tilanteisiin ja tiloihin. Ajatukset eivät ole tärkeysjärjestyksessä.

1. Älä oletta.

Et voi tietää, kuka ajattelee mitään tai mikä kenenkin identiteetti on. Tämä on hyvä pitää mielessä myös ovella.

2. Tilan muuttaminen oman näköiseksi somisteilla.

Tilan henki muuttuu, kun se näyttää erilaiselta. Koristeilla voi tehdä selkeän eron tapahtumapaikan tavalliseen iltaan. Juhlatunnelman lisäksi se voi korostaa territoriaalisuutta ja kertoa illan hengestä.

3. Symboleiden käyttö.

Tällaisia voivat olla esimerkiksi sateenkaarilippu, eri tilaisuuteen sopivat poliittiset symbolit tai vaikka tapahtuman omat julisteet. Mitä selkeämpiä ja helpommin ymmärrettäviä nämä symbolit ovat, sen parempi. Niitä kannattaa käyttää selkeästi jo ovella, siinä missä sisätiloissakin.

4. Oman näköinen mainonta.

Julisteiden ja lentolehtisten kuvakieli ja sanasto kertovat tapahtuman luonteesta, niinpä niihin kannattaakin panostaa. Mainoksiin voi lisätä avainsanoja ja symboleita.

5. Tapahtuman luonteesta viestittäminen ovella sanallisesti.

Tervetuloa homobileisiin! Ystävällinen tervetulotoivotus, joka sanotaan jokaiselle tilaan tulevalle erikseen kertoo selkeästi illan hengestä, eikä kenellekään jää mitään epäselvää.

6. Illalle määritellyt selkeät vastuuhenkilöt, jotka myös pysyvät selvinä.

Sopikaa keskenänne siitä, mikä on kenenkin rooli tapahtumassa. Alkoholitarjoilua sisältävissä tapahtumissa muutaman järjestäjän olisi myös hyvä pysyä raittiina, jotta mikään ei pääse sumentamaan heidän arvostelukykyyään.

7. Kaikkien kävijöiden osallistuminen tapahtuman kulkuun.

Tapahtuman määrittelevät ne, jotka sinne tulevat. Kehota ihmisiä reagoimaan ja toimimaan tilanteissa, joita he näkevät tai kokevat. He voivat mennä itse väliin tai kertoa tapahtuneesta järjestäjille.

8. Tapahtuman järjestäjien esittäytyminen ja illan hengen ja arvojen esitteleminen.

Pieni puhe, jonka avulla voi esitellä järjestäjät sekä kertoa tapahtumasta ja sen arvoista. Kaikille on selvää keneltä voi mennä pyytämään apua tai vain kysymään, jos jokin askarruttaa.

9. Sukupuolineutraalit vessat.

Näin sukupuolta ei ole pakko määritellä jo vessajonossa.

10. "Oma paikka", esimerkiksi infopöytä.

On positiivista, että jos on kysyttävää tai kaipaa apua myös tietää mistä sitä voi löytää, myös sen jälkeen, kun illan vastuuhenkilöt ja järjestäjät on esitelty.

11. Tilaisuuden luonteesta ja illan pelisäännöistä neuvottelemisen paikan henkilökunnan ja omistajien kanssa.

Tapahtumapaikan henkilökunnan kanssa on hyvä keskustella illan luonteesta, sekä selvittää eri toimintamalleja ja toimijoiden rooleja eri tilanteissa. Asioista puhuttaessa on hyvä ilmaista asiansa selkeästi, välttämällä erikoissanastoa.

12. Tapahtuman järjestäjät ovelle järjestyksenvalvojien seuraksi.

Järjestyksenvalvojat työskentelevät useissa tapahtumissa, eivätkä ole välttämättä täysin perillä illan hengestä. Niinpä voikin olla hyvä että muutama järjestäjä seisoo mukana ovella seuraamassa tilannetta. Mikäli tapahtumassa on lipunmyyntiä, voi sen järjestää itse ja näin pitää omat aktiivit paikalla koko illan. Ovelle kannattaa jäädä koko illaksi, myös lipunmyynnin sulkemisen jälkeen.

13. Lentolehtiset, jotka selventävät illan perusajatuksia.

Yksinkertaisesti ja selkeästi kirjoitettu lentolehtinen, joka ei ole liian pitkälinen eikä sisällä erikoissanastoa voi olla kätevä apu. Se jaetaan kaikille sisääntulijoille ja kehoitetaan lukemaan läpi. Paperiin voi kirjoittaa esimerkiksi, että tässä tapahtumassa on paljon erilaisia ihmisiä, joten kannattaa pitää mieli avoimena ja käytös kunnioittavana, sekä kuunnella kun jostain sanotaan. Tekstissä voi eritellä vaikka muutaman, selkeästi erottuvan ryhmän ja kertoa samalla että järjestäjät voivat vastata kysymyksiin.

14. Illan perusajatusten selventäminen hausalla tavalla, esimerkiksi sarjakuvan avulla.

Sarjakuva on pitkää tekstiä helpompi lukea ja kuvitus auttaa selventämään esitettyjä ajatuksia. Samalla se kertoo humoristisesta ja ystävällisestä asenteesta, ja sopii juhlatunnelmaan.

15. Ohjelmanumero tapahtuman loppupuolella.

Tällainen ohjelmanumero voi esimerkiksi sisältää kuulutuksen, jossa kerrotaan tapahtuman luonteesta, tai vain muuten kertoa illan hengestä. Tämä voi auttaa pitämään kohderyhmän paikalla pidempään, sekä ylipäättään luoda tunnelmaa.

16. Trigger warning selkeästi jo mainonnassa, sosiaalisessa mediassa ja paikan päällä.

Traumaattisia kokemuksia mahdollisesti laukaisevista esityksistä tulee kertoa selkeästi etukäteen ja pitää kiinni aikatauluista. Näin vieraat voivat päättää itse mitä he tahtovat nähdä.

17. Eri tilat itse tilan sisällä.

Jos jokin asia ahdistaa, on hyvä jos osallistuja voi tilaa vaihtaa ilman että tarvitsee poistua kokonaan

18. Tilan valtaaminen takaisin tanssien.

Jos tunnelma on jo muuttunut, eikä tapahtuma tunnu enää omalta, voi tilaa ottaa takaisin esimerkiksi menemällä joukolla tanssilattialle tai näkymällä muuten selvästi.

19. Keskustelkaa asioista etukäteen.

Puhukaa etukäteen mahdollisista tilanteista, sopikaa kuinka niissä toimitaan ja käyttäytykää sen mukaan. Toimikaa yhdessä ja päättäväisesti, tukekaa toisianne.

20. Keltainen ja punainen kortti.

Ennen kuin kukaan heitetään ulos, on hyvä antaa jokin varoitus. Ihmisille on voitava antaa tilaisuus muuttaa käytöstään ja peilata tekojaan. Joissain tilan-

teissa voi olla syytä siirtyä suoraan punaisen kortin alueelle. Tällöin varoitukseksi voi riittää se, että kerrotaan, että henkilön tulisi poistua välittömästi tilasta. Näin hän voi joko kävellä itse ulos, tai tulla poistetuksi tilasta.

21. Pysy rauhallisena.

Älä hermostu. Tilanne ei ole henkilökohtainen, ei sinulle eikä häiriötä aiheuttavalle. Tästä kannattaa myös kertoa selvästi - käytännöt ovat samat kaikille, eikä tässä ole mitään henkilökohtaista.

22. Selvittäkää asia loppuun myöhemmin.

Kun tunteet ovat kuumia ja väki humalassa voi olla vaikeaa päästä yhteisymmärrykseen. Niinpä asia kannattaakin selvittää loppuun vasta seuraavana päivänä tai esimerkiksi sitä seuraavana maanantaina.

23. Muista olla avoin kritiikille ja kuunnella, mitä ihmisillä on sanottavanaan.

Kritiikkiä saadessaan kannattaa aina pitää mielessä, että se on lopulta suurin yksittäinen tekijä jonka avulla voi kasvaa ja muuttaa asioita.

24. Hymyile!

Vaikka kyse onkin turvallisuudesta ja sen lisäämisestä, voi asioista sanoa ystävällisestikin. Tilanteesta riippuen kannattaa sävyä tiukentaa tarpeen vaatiessa, mutta ystävällinen pohjasävy auttaa monessa tilanteessa.

8 Pohdinta

Havainnoidessani eri tapahtumapaikoissa huomasin monia niitä yhdistäviä tekijöitä, joihin pätevät edellä kuvatut turvallisuuden kokemuksen avaimet. Tunsin suurimman osan paikoista ennalta ja pystyin samaistumaan niiden visuaaliseen maailmaan. Osassa paikoista olin tehnyt itse tapahtumia tai tunsin henkilökuntaa, osassa olin selvästi ulkopuolisempi. Haastateltavista taas tunsin jokaisen entuudestaan.

Tutkimusryhmä oli melko yhtenäinen. Se koostui lähinnä valkoihoisista, queeriksi identifioituvista 20–40 -vuotiaista henkilöistä, mutta ei täysin. Haastateltavat tulivat eri aktivismin aloilta: yksi haastateltavista toimii vammaisaktivismiin piirissä, toinen tee se itse -kulttuurin parissa. Tunsin tai tiesin kaikki haastateltavat entuudestaan, jotkut pa-

remmin, jotkut huonommin. Pyysin osan haastateltavista henkilökohtaisesti mukaan, mutta kirjoitin myös avoimen kutsun erään laajemman suomalaisen queer-tapahtuman järjestäjäröhmän maililistalle. Täältä sainkin muutaman haastateltavan.

Erityisen hankalaa oli aineiston etsiminen ja saaminen. Oleskelin lähes koko prosessin ajan Saksassa enkä näin ollen voinut käyttää suomalaisten kirjastojen palveluita. Täällä taas paikallisessa kaupunginkirjastossa ei ollut juuri mitään tieteellisiä kirjoja, saati sitten englanniksi. Huomasin myös vasta myöhemmässä vaiheessa tutustua tarkemmin joihinkin lähteenä käyttämiini ajattelijoihin. Minulle paljastui muun muassa se, että Martin Heidegger on kuulunut Saksan kansallissosialistiseen puolueeseen eli natsipuolueeseen, eikä ole koskaan ilmaissut minkäänlaista katumusta tästä. Norberg-Schultzin kirja on kuitenkin yksi tunnetuimmista paikan hengestä kirjoitetuista kirjoista, enkä ole tässä vaiheessa eri mieltä lukemistani genius lociin liittyvistä ajatuksista. Kirjoittajan taustoja ei voi silti unohtaa tai jättää huomioimatta.

Tunnen oloni yleensä turvalliseksi hyvinkin erilaisissa ympäristöissä, enkä useimmiten pidä tärkeänä oman seksuaalisen suuntautumiseni tai esimerkiksi poliittisten ajatusteni piilottamista tai näyttämistä. Tämä liittyy luonnollisesti myös omiin etuoikeuksiini valkoisena, cis-sukupuolisena naisena Euroopassa. Havainnointi ei ollutkaan informatiivisin valitsemistani metodeista. En löytänyt mitään hyvää pohjarakennetta havainnoinnin tueksi, minkä vuoksi kehitin havainnointipohjan itse. Työn edetessä huomasin, että osa kysymyksistä ei toiminut tai niihin oli mahdotonta saada vastaus, jollei haastatellut paikan työntekijöitä. Nämä kysymykset olikin pakko joko hylätä täysin tai muuttaa toissijaisiksi.

Teemahaastattelut sen sijaan toivat esille ihmisten todellisia tuntemuksia, ongelmia ja ajatuksia eri tiloista. Kun ihmiset pääsivät vapaasti kertomaan ajatuksistaan, he sanoivat asioita hyvinkin suoraan, mikä on olennaista työn kannalta. Selvimmin vastauksia sain tutkimuskysymyksiin kaksi ja kolme (ks. luku 6). Ryhmähaastattelu yksityisempien haastattelujen tukena olisi saattanut tuoda esille uusia kiinnostavia ajatuksia. Toisaalta ryhmissä syntyy aina hierarkioita, ja usein vahvempien tai pidetympien mielipiteet hallitsevatkin koko ryhmää. Mikäli ryhmän kokoa toisilleen tuntemattomista henkilöistä, on hierarkia todennäköisesti vähäisempää ja haastattelu voisi toimia hyvin.

Miettiessäni valtaa ja tilan kuulumista ajattelen sitä usein normien ja normatiivisuuden kautta. Usein tilaa hallitsevat kyseenalaistamattomat normit, joita ei välttämättä edes tiedosteta. Oikeus käyttää tiloja määrittyy sen kautta, kuinka hyvin sopeudut näihin normeihin tai kuinka paljon erilaista käytöstä tilassa suvaitaan. En oikeastaan edes tahtois käyttää sanaa suvaitsevaisuus, sillä mielestäni se ei viittaa todelliseen hyväksymiseen, vaan pinnalliseen sietämiseen. Asioiden sietäminen taas ei tarkoita sitä, että omaan ryhmään tai piiriin kuulumattomia tahtois todella ymmärtää. Mielenkiintoisimmaksi minulle muodostuivat eri ratkaisumallit, kuinka asioita voi muuttaa vai voiko. Toinen kiinnostava kysymys on yhteisön omien, yhtä rajoittavien normien syntyminen ja niiden hallinta.

Julkaisen tulevan kevään aikana työn tulokset myös pienlehtenä, sekä paperisena että sähköisenä versiona. Pienlehden avulla voin saattaa työn tulokset ja sen avulla selvinneet ajatukset mahdollisimman monen tietoon, myös Metropolian ulkopuolella. Koska tutkimus käsittelee kahta maata, kirjoitan tekstin sekä englanniksi että suomeksi. Saat myös käännettää kaiken saksaksi, mikäli löydän kiinnostuneen kääntäjän. Näin tieto on mahdollisimman monen sitä koskevan ulottuvilla. Pienlehden avoimen julkaisun lisäksi pyydän siitä julkisesti palautetta ja mahdollisuuksien mukaan julkaisen palautteen osin tai kokonaan esimerkiksi blogissani. Näin työ ja sen aikana syntyneet ajatukset voivat kehittyä vielä julkaisemisen jälkeenkin.

Lähteet

Eroperhe.netin keskustelupalsta, turvallisempien tilojen julistus.

<<http://www.kiianmaa.com/eroperhefoorumi/index.php?topic=83282.0>> (Luettu: 20.09.2011)

Hannila Päivi & Kyngäs Päivi 2008. Teemahaastattelu laadullisessa tutkimuksessa. Opinnäytetyö. Helsinki: Stadia, Sosiaali- ja terveysala, Hoitotyön koulutusohjelma, Sairaanhoidaja.

Hautala, Satu. [Verkkodokumentti] Tampereen yliopiston verkkosivut. Empiiriset aineistot ja niiden analysointi.

<<http://www.uta.fi/laitokset/hoito/wwwoppimateriaali/luku5h.html>>

hooks, bell 2000. Feminism is for everybody: passionate politics. South End Press.

Ilveskoski, Eeva 2010. Helsingin Jugendsali tilakokemuksena. Pro gradu -tutkielma.

[Verkkodokumentti] Jyväskylän yliopisto, Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos, Taidehistoria.

<<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/24875/URN:NBN:fi:jyu-201008162470.pdf?sequence=1>> (Luettu 12.01.2012)

Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien verkko-oppikirja. Etnografia. [Verkkodokumentti]

<http://www.fsd.uta.fi/metodelmaopetus/kvali/L5_3.html> (Luettu 07.10.2011).

Kymäläinen Päivi 2009. Kaupunkitiede ja julkisen tilan hetkittäiset käytöt. Teoksessa

Ridell Seija, Kymäläinen Päivi & Nyyssönen Timo (toim.) 2009. Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa. Tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media ja virtuaalituloissa. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print

Kyttä, Broberg, Hirvonen, Puustinen, Lehtonen. Asukkaiden kokema turvallisuus asuinalueella. Case Muotiala. [Verkkodokumentti] Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus TKK.

<http://pehmo.tkk.fi/static/pdf/tampere_turvallisuus.pdf> (Luettu: 12.01.2012)

Kööpenhaminan Queer-festivaalien verkkosivut <<http://www.queerfestival.org/>> (Luettu 16.09.2011)

Lappalainen, Hynninen, Kankkunen, Lahelma & Tolonen 2007. Etnografia metodologiana. [Verkkodokumentti]. Tampere: Osuuskunta Vastapaino

Saatavuus. <<http://www.vastapaino.fi/vp/images/tekstinaytteet/978-951-768-201-5.pdf>> (Luettu 07.10.2011).

Mizilienska, Joanna 2006. Queering Moominland: The Problems of Translating

Queer Theory Into a Non-American Context. Suomen Queer-tutkimuksen seuran

verkkolehti. 01/06, 81 - 104. <<http://www.helsinki.fi/jarj/sqs/SQSMizielinska.pdf>> (Luettu 15.01.2012)

Monster Ronson's -baarin verkkosivut <<http://www.karaokemonster.de/>> (Luettu 09.12.2011)

Naisasialiitto Unioni ry 2012. <<http://www.naisunioni.fi/>> (Luettu 15.01.2012)

Norberg-Schulz, Christian 1976. *Genius Loci - Towards a Phenomenology of Architecture*

Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009. *Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan.* Helsinki: WSOY.

Peijakas! klubin verkkosivut. <<http://www.peijakas.net>> (Luettu 01.02.2012)

Ridell Seija, Kymäläinen Päivi, Nyyssönen Timo (toim.) 2009. *Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa. Tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media ja virtuaalitiloissa.* Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print

Seksuaalinen tasavertaisuus ry 2012. <<http://www.seta.fi>> (Luettu 16.02.2012)

Silver Future -baarin verkkosivut. <<http://silverfuture.net/>> (Luettu 20.01.2012)

Suomen Queer-tutkimuksen seuran verkkosivut. <<http://sqshome.wordpress.com/>> (Luettu 16.02.2012)

Tante Horst -baarin verkkosivut. <<http://www.tantehorst.de/>> (Luettu 15.02.2011)

Tasa-arvotiedon keskus 2012. <<http://www.minna.fi>> (Luettu 15.01.2012)

Transtukipiste ry 2012. <<http://www.transtukipiste.fi/>> (Luettu 06.02.2012)

Utopia Helsingin verkkosivut. <<http://utopiahelsinki.wordpress.com/>> (Luettu 08.10.2011)

Vuorela, Suvi 2005. *Haastattelumenetelmät.* Ovaska, S., Aula, A. & Majaranta, P. (toim.) *Käytettävyytutkimuksen menetelmät*, 37–52. [Verkkodokumentti] Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytieteiden laitos <www.cs.uta.fi/usabsem/luvut/3-Vuorela.pdf> (Luettu 01.10.2012)

Vänskä, Annamari 2006. *Queer Glances on Gender, Sexuality, and the Body. Presentation of my doctoral thesis.* Suomen Queer-tutkimuksen seuran verkkolehti. 02/06, 90–105. <http://www.helsinki.fi/jarj/sqs/sqs2_06/sqs22006vanska.pdf> (Luettu 15.01.2012)

TUTKIMUSAINEISTO

Asiantuntija- ja kävijähaastattelut:

Leena Virtanen, Entzaubert -festivaali, 15.12.2011

Nikolai Klix, Utopia Helsinki. 21.12.2011

Amalia Mäkinen, kuraattori-tuottaja. Tampereen Ladyfest. 03.01.2012

Freja Bäckman, kuvataiteilija. Megafå'n-taiteilijaryhmä. 05.01.2012

James Velo, Schwarzer Kanal. 10.01.2012

Mille Trucker, Kööpenhaminan Queer-festivaali. 14.01.2012

Jayson X, muusikko. Tilojen käyttäjä. 18.01.2012

KUVAT

Kuvio 1, s. 9 Koettuun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä (Kyttä, Broberg, Hirvonen, Puustinen & Lehtonen 2011, 3).

Kuvio 2, s. 10 Koettuun turvattomuuteen vaikuttavia tekijöitä (Kyttä ym. 2011, 3).

Kuvio 3, s. 14 Kartoitushankkeen aikataulu.

Kuvio 4, s. 19 Monster Ronson's, kuvakaappaus verkkosivuilta.

Kuvio 5, s. 21 Prinssit keikalle Peijakas! klubilla (kuvaaja Merja Hannikainen).

Kuvio 6, s. 23 Queer-tilojen sisustuselementit, havainnointien pohjalta tehty kuvio.

Kuvio 7, s. 24 Peijakas! klubin mainoksia (tekijät vasemmalta oikealle: Eero Lampinen, Aikku Meura).

Kuvio 8, s. 34 Hyvän toiminnan avaimet.

Haastattelukysymykset

Keskitytään vain virallisissa paikoissa järjestettyihin queer/homo/transtapahtumiin, eikä esimerkiksi valtauksiin. Esimerkiksi mielenosoitukset, klubit, karnevaalit ja konsertit käyvät hyvin.

1. Kerro jostain mieleen jääneestä, erityisen huonosta tapahtumakokemuksesta?

Miltä paikan päällä näytti, että millainen tunnelma/ilmapiiiri siellä oli (riehakas, istuskelua, tanssimista, intiimi)?

Oliko väkeä paljon?

Mitä tapahtui?

Kuka teki ja mitä?

Missä ja milloin?

Miten aiot reagoida tai reagoit tilanteessa?

Miten muut (tapahtujan osallistujat) reagoivat tilanteessa?

Miten tapahtuman järjestäjät reagoivat, että henkilökunta?

Miten olisit toivonut osallistujien/järjestäjien reagoivan?

Mikä teki tilanteesta onnistuneen tai epäonnistuneen?

2. Kerro jostain mieleen jääneestä, erityisen hyvästä tapahtumakokemuksesta?

Miltä paikan päällä näytti, että millainen tunnelma/ilmapiiiri siellä oli (riehakas, istuskelua, tanssimista, intiimi)?

Oliko väkeä paljon?

Mitä tapahtui?

Kuka teki ja mitä?

Missä ja milloin?

Miten aiot reagoida tai reagoit tilanteessa?

Miten muut (tapahtujan osallistujat) reagoivat tilanteessa?

Miten tapahtuman järjestäjät reagoivat, että henkilökunta?

Miten olisit toivonut osallistujien/järjestäjien reagoivan?

Mikä teki tilanteesta onnistuneen tai epäonnistuneen?

3. Mitään heränneitä ideoita, kommentteja tai ajatuksia?

Tuleeko sinulle mieleen mitään eri tapoja, joilla viestittää tapahtuman luonteesta ja näin muokata tilan henkeä? Esimerkiksi sateenkaarilippu ovelle, glitteriä kattoon?

Havainnointirunko

1. Yleinen: Miltä tapahtumapaikassa näyttää, tuoksuu, tuntuu? Millainen on paikan luonne? Onko paikka tuttu vai tuntematon, julkinen vai yksityinen, muodollinen/epämuodollinen?
2. Järjestelyt: millaista mainontaa? Millä eri tavoin queer-tapahtuman luonne käy esille (julisteet, flyerit, ovipolitiikka)? Mitä merkillä pantavaa tai erikoista tapahtuman järjestelyissä on/onko?
3. Osallistujat: Kuinka paljon väkeä tapahtumassa on? Ikäjakama, yleinen henki (riehakas, "tulin katsomaan keikkaa", istuskelua, tanssimista?) ja ilmapiiri? Kuinka ihmiset käyttäytyvät toisiaan kohtaan?
4. Turvallisuusjärjestelyt: miten turvallisuustoimet on järjestetty? Onko paikalla ollenkaan järjestyksenvalvoja, entä onko heillä univormu päällä (erottaako kuka on järjestyksenvalvoja ja kuka ei)? Jos jotakin tapahtuu, miten henkilökunta/järjestäjät reagoivat? Mitä tästä seuraa? Pohjatiedot, havainnointien tulokset

Pohjatiedot, havainnointien tulokset

Tapahtuma/ tapahtuma- paikka Aika Tuttuuden taso	Monster Ronson's Ichiban karaoke	Silverfuture	Tante Horst	Peijakas! klubi
	Joulukuu 2011	Tammikuu 2012	Tammikuu 2012	Helmikuu 2011
	Kävijä, tuttuja töissä	Tapahtumajärjestäjä, kävijä	Kävijä, tuttuja töissä	Järjestäjä
Miltä näyttää	Tila on hämärä. Joka puolella on värikkäitä valoja ja koristeita, glitteriä lattiasta kattoon. Katosta roikkuu hopeisia hapsuja ja lasken yhteensä yli 20 peilipalloa. Lattian maali on rakoillut. Yleinen mielikuva on koristeellinen, kitsch ja jopa vähän korni. Eri karaoke- ja queer-ikonit, kuten Divine, Jimi Hendrix, Elvis ja Amy Winehouse koristavat karaokekoppien ovia.	Hämärä, kynttilänvalo, keltaista valoa. Seinillä on jouluvaloja ja pinkit tapetit, joissa on ornamenttikuvioita. Paikka on todella koristeellinen, ja joka paikassa näkyy erilaisia pitsikoristeita, banderolleja, kuvioita ja tapahtumien julisteita. Useissa koristeissa lukee tai on muuten selvästi mainittu paikan queer-henki. Nurkassa on erilaisia vaatteita ja meikkihylly koristautumista varten, sekä pehmoleluja ja kukkia pöydässä. Muutama peilipallo roikkuu eri huoneiden katoista.	Tila on avara ja päiväisin valoisa, illalla sen täyttää punainen, hämärä valaistus. Seinillä näkyy poliittisia taidejulisteita, joiden tekijä on sattumalta tuttu minulle. Löydän yhden peilipallon, muuten kitsch-elementtejä ei näy. Takaseinään on maalattu flamingo ja paikan logo.	En havainnoinut systemaattisesti tässä tilassa, vertailu perustuukin pitkäaikaiseen kokemukseeni tapahtuman järjestäjänä. Edellisessä tapahtumapaikassa valaistus oli yleensä hämärä, ei tosin kynttilänvaloa. Paikan sisustus oli koottu kitsch-elementeistä, sekalaisista tauoluista ja sohvista. Mukava ja miellyttävä, olohuonemainen tila.
	Mainonnassa käytetty kuvasto on hipsterimäistä ja värikästä. Mainostekstissä käytetään avainsanoja kuten "lesbotronic". Muuten artisteja tietämättömälle ei tapahtuma aukea heti seksuaalivähemmistöille suunnattuna. Ovella ei lue mitään erityistä.	Paikan ovella lukee selvästi iso kyltti, jossa lukee eri avainsanoja (homo, trans, queer). Ikkunassa näkyy homofobian vastainen banderolli. Karaokekilan flyer on vaaleanpuna-musta ja siinä lukee Silverfuturen slogan, "for kings and queens and criminal queers". Yleisesti baa-rin omien mainosten tyyli on söpö, värikäs ja lapsenomainen.	Paikassa ei ole tänään mitään erityistä tapahtumaa. Ovella näkyy fasismien vastainen banderolli, sekä erilaisia julisteita. Tiskin sivusta on täynnä erilaisia tarroja ja flyereita.	Mainoksissa on aina mainittuna sanat "queer" ja "feminismi". Niissä näkyvä kuvasto on värikästä, usein kreisiä ja lapsenomaisia, kitschiä ja hauskaa. Ovella on sateenkaarilippu, sekä vaihtelevassti erilaisia kylttejä joissa lukee avainsanoja (homo, trans yms).
Mainokset, symbolit ja somisteet				

Osallistujat	Monster Ronsons on ennen kaikkea karaokebaari. Se tunnetaan kuitenkin seksuaalivähemmistöille myönteisenä paikkana. Siellä käy sekalainen yleisö: homoja, transväkeä, gootteja, turisteja, karaokekansaa.	Silver Future on tunnettu queer-baari. Tänään yleisöä on laidasta laitaan, suurin osa vaikuttaa paikan kanta-asiakkailta	Yleisö on tyyliilisesti laidasta laitaan, suurin osa tuntuu olevan yli kolmekymppisiä. Joukossa on selvästi niin queer-henkisiä nuoria punkkareita kuin vanhempia pukihmisiäkin.	Kävijäkunta on tyypillisesti 20-30-vuotiaita, tosin vanhempia ja nuorempiakin löytyy. Tyyllisesti vaihtelevaa väkeä, suurimmaksi osaksi queerhenkisiä ihmisiä.
Tunnelma	Tänään tunnelma on rauhallinen. Yleisö katsoo rauhallisesti keikkaa tai laulaa omassa kopissaan karaokea.	Toistaiseksi ilta on rauhallinen, ja väkeä istuskelee pöydissä. Paikan henkilökunta pystyttää karaokelavaa. Tunnelma on hyvin rauhallinen ja ilmapiiri olohuonemainen.	Tila on täynnä ihmisiä, mutta tunnelma on todella rauhallinen. Kaikki istuvat iltaa omissa porukoissaan, eivätkä juuri ota kontaktia muihin paikallaolijoihin.	Tyypillisesti tapahtumapaikka on ollut tupaten täynnä, ja ilmapiiri jotain kapakan ja klubin väliltä. Tanssimaan ei yleensä mahdu, joten tapahtuma keskittyi keskusteluun ja istuskeluun tai seisoskeluun.
Henkilökunta	Ovella on 2-3 paikan työntekijää, joista yksi rahastaa ja muut toimivat järjestyksenvalvojina. Baarin puolella on 3-4 muuta työntekijää.	Töissä on ehkä 4-5 henkilöä, varmasti enemmän kuin perusiltaan sillä tänään on karaoketapahtuma.	Paikalla on kolme työntekijää, yksi soittaa levyjä ja muut ovat tiskillä.	2 baarityöntekijää, DJ:t ja 2 järjestävän ryhmän jäsentä.
Tiedossa olevat turvallisuusjärjestelyt	Kaikki ovat arkivaatteissaan. Kenelläkään ei ole mitään merkkiä tai järjestyksenvalvoja-kylttiä, joka kertoisi heidän olevan JV:tä. Ovella työskentelevät kertovat paikalle saapuville illan hengestä, mainiten avainsanoja	Paikan työntekijät erottaa vain siitä, että he seisovat tiskin takana tai tekevät muuten selvästi jotain hommia, heillä ei ole uniformua. Yleensä ovella ei ole erikseen työntekijöitä. Joissakin suuremmissa tapahtumissa tämä järjestetään erikseen	Työntekijät ovat arkivaatteissaan, eikä ovella seiso ketään.	Kenestäkään ei voi vaatteiden perusteella erottaa, ovatko he töissä vai eivät. DJ:t ja baarityöntekijät seisovat tiskin takana, muut missä ikinä. Josain vaiheessa järjestävä ryhmä piti varattuna tiettyä pöytää, mistä meidät löysi hyvin. Baarin henkilökunta huolehtii pääsäännöllisesti turvallisuudesta.
Oma suhteeni paikkaan	Käyn täällä säännöllisesti tapahtumissa ja tunnen joitain työntekijöitä. Tila ei ole minulle merkityksellinen, mutta koska olen käynyt siellä usein tunnen sen hyvin.	Olen järjestänyt täällä yhden tapahtuman, ja muuten käyn paikassa vähintään kerran viikossa. Työntekijät alkavat olla tuttuja.	Olen istunut täällä paljon aiemmin, tila tarjoaa ilmaisen nettiyhteyden mitä olen käyttänyt hyväkseni. Tunnen muutama työntekijän.	Olen yksi perustajajäsenistä, ja tehnyt tapahtumaa vuodesta 2009 asti.

Tapahtumapaikkojen vertailu

		Monster Ronson's	Silver Future	Tante Horst	Peijakas! klubi
Tapahtuma	Keikka				
	Klubi				
	Karaokeilta				
	Tavallinen baari- ilta				
	Tavallinen baari- ilta, DJ-musiikkia				
Aika	Viikolla				
	Viikonloppuna				
	Alkuilta (20-23)				
	Loppuilta (23-05)				
	Yksi tai useampi omistaja, työnteki- jöitä				
Tapahtumapaikka	Kollektiivi				
	Klubi				
	Baari				
	Kahvila				
	Ravintola				
Sijainti	Karaokebaari				
	Saksassa				
	Suomessa				
	Alueella, jossa järjestetään paljon tapahtumia				
	Syrjässä				
Elementit sisus- tuksessa					
	Kitsch				
	Peilipallo				
	Useampi peilipallo				
	Lelut				
	Meikkihylly				
	Vaatteet				
	Peruukit				
	Tarrat				
	Kankaat				
	Rönsyilevä				

Vessat	Yksinkertainen				
	Paljon elementtejä				
	Arkiesineitä				
	Sukupuolineutraalit				
	Sukupuolitetut vessat				
	Seinät	Maalattu pinkiksi			
		Maalattu punaiseksi			
		Maalattu valkoiseksi			
		Tapetti			
		Kuvioita			
Mainokset	Yksivärinen				
	Muraali: julkisuuden hahmo				
	Muraali: queer-ikoni				
	Muraali/banderolli: paikan logo				
	Muraali: eläinhahmo				
	Muraali: ihmishahmo				
	Mainoksissa mainitaan avainsanoja				
	Kitsch-elementit				
	Hassu				
	Mainoksessa on käytetty pinkkiä väriä				
	Kollaasi				
	Piirretty ja sarjakuvamainen				
	Genderbending ihmishahmo				
	Sukupuolineutraali hahmo				
	Ihmishahmo				
	Eläinhahmo				
	Useampia hahmoja				
	Söpö				
	Värikäs				
Nettisivu	Lapsenomainen				
	Hipsteri				
	Pinkki				
	Musta				

Sanalliset elementit, tekstit tilassa	Keltainen				
	Sateenkaari				
	Blogi				
	Nettisivu				
	Paljon kuvia				
	Flyereita				
	Avainsanoja				
	Turvallisempien tilojen käytäntöjä tai paikan omia vastaavia selvennä teksti				
Illan musiikkityyli	Poliittiset julisteet				
	Poliittiset banderollit				
	Ovella lukee avainsanoja				
	Ovella sanotaan avainsanoja				
	Muiden vastaavien tapahtumien flyereita				
	Omia flyereita				
	Elektro				
	Hiphop				
	Pop				
	All time favorites				
Tunnelma	Karaoke				
	Riehakas				
	Rauhallinen				
	Tunnelmallinen				
	Intiimi				
	Odottava				
	Keskittynyt				
	Klubi				
	Olohuone				
	Ahdas				
Valaistus	Iloinen				
	Kotoisa				
	Hämärä valaistus				
	Punainen/pinkki valo				
	Kynttilänvalo				
	Värivalot				
	Luonnonvalo				
Kävijöiden yleinen ikäjakauma	20-30				

Sisäänpääsymaksu	30-40				
	40-50				
	50-60				
	Ilmainen				
	Lahjoitus				
Narikka	1-3€				
	3-5€				
	5-8€				
	On, ilmainen				
	On, maksullinen				
Mitä tapahtuu?	Ei ole				
	Kaikki tanssivat				
	Istuskelua pöydissä				
	Keskittynyt esitykseen				
	Sosialisoimista, juttelua kavereiden kanssa				
Henkilökunta	Seisokelua				
	Baarissa				
	Ovella				
	Ympäriinsä tilassa				
	Työntekijöillä ei ole uniformua				
	Työntekijöillä on uniformu				
	Onko työntekijöillä hihamerkki, pinssi tai t-paita, josta näkee heidän olevan töissä				
	Erillinen, järjestävä taho				
	Tapahtuma baarin puolesta				

Kööpenhaminan queer-festivaalien turvallisempien tilojen käytännöt

Queer Fest 2009! A SAFER SPACE

We hope that everyone at the QueerFEST is made aware of the idea of "Safer Spaces". We say "safer" realizing that no space can be entirely safe for everyone. We can start by listening to one another, being openminded, knowing that we have come together to learn from one another. We aim for an environment where differences are not only tolerated, but respected, celebrated, supported and defended. Let's expect that everyone has something amazing to contribute.

The Queer Fest is a DIY event so its up to all of us make it a Safer Space for all: Safer spaces are welcoming, engaging and supportive. We want the Queer Fest to be a space where people can take care of one another. We want people to feel that they can let their hair down (or cut it all off) and be themselves, knowing that they will be supported. We are asking people to be proactive in creating a safer space at the Queer Fest. Also, take responsibility for your own safety and get help if you need it!

Queers will not tolerate Disrespect for Queers at the Queer Festival!

This is no space for for being racist, ageist, sexist or any other behavior or language that may perpetuate oppression. You are expected to take responsibility for all your isms and phobias (sexism, racism, ageism, ableism, fatphobia, homo/bi/trans/intersez/heterophobia, kinksexphobia, asexphobia, classism and all the other hierarchical shit that's out there).

Violence will not be tolerated at the Queerfestival

Any group or individual engaging in violent behavior such as- fighting, sexual assault, threats, harassment- can be thrown off the site. This space aims to be survivor centric/survivor oriented so don't expect equal rights to participate if you have perpetrated non-consensual violence. If you know or have been told that you become violent or disrespectful under the influence of alcohol or other drugs please do not drink or do drugs while you are here.

Pay attention to boundaries

Different people have different boundaries when it comes to personal space and physical contact. Most of us want different things at different times, or different things from different people, Please do not make assumptions about peoples comfort or desires. Watch peoples body language. If someone is continuously turning away from you, avoiding eye contact, crossing their arms when you speak to them, looking awkward, bored or making excuses as to why they need to be away from you, this is often a good indicator that they are saying back off. And remember always get explicit verbal consent before touching someone- anything but YES means NO!

Subvert prejudice :

We may like to think of the Queer fest as an `alternative' space where people reject the prejudices and socialization of `mainstream' societal values. But activist communities often carry the same prejudices as the so-called mainstream and we all need to address this. We want to encourage the expression of radically different opinions, choices and tactics at the Queer Festival, which means we must work hard not to silence each other. This includes engaging with others outside of a "radical clique" and relating to all sorts of people in honest, radical, and non-discriminatory ways. When we disagree lets do it in a way where we can hear each other. Communicate with care and respect and always consider the context in which you are speaking. Lets try to go beyond tokenism-

being shallowly inclusive to create a false impression of a really liberated space, to challenge our own awkwardness around people because of some perceived differences. Let's aim to explore and acknowledge the subtle (and not so subtle) forms of prejudice with in the space and tackle them head on.

Don't assume -ask

All identities are self defined. Don't presume you know someones gender, ethnicity, sexual preference, political positions or anything else to do with their identity. ASK, LISTEN and RESPECT what you hear. Analyze why you ask some people and don't ask others.

The Queer Festival is also a place to challenge our own personal fucked up gender socialization. Think about this also when you make decisions about what you do at the Queer Festival and challenge yourself!

NEED SOME SUPPORT?

If you experience or witness any behavior that crosses your boundaries or makes you feel uncomfortable or if you feel like you would like to talk to someone, please call (contacts???) Or approach someone with a grievance badge on. Note different people will wear the badges at different times, but people on grievance duty that day will introduce themselves at the daily meeting.

- We are not professionals or trained in this. We will do our best collectively to offer problem solving support at the festival, but it may be worth seeking support outside the festival for trauma. Know that our best may be giving you a support number to call.

Miksi Kööpenhaminen queer-festivaalit luopuivat turvallisempien tilojen käytännöistä?

The SSP was a long text encouraging everyone to confront their phobias and 'isms before entering the QF, and also a summery of all the things we don't accept at the festival. It was centered around the idea of a space that is 'survivor-centric.

The text in its self is very good, and is covering some very important issues. The reason why we don't want to use it as a backbone for the festival this year, is that the text it self became a set of rules or guide lines, around which we structured the festival. It became an important tool in conflict resolution, something you could always refer back to when solving a problem. Which is all good except for the fact that the policy at the same time became a promise of a fictional "safe space". A sort of contract that automatically guarantied a safe space when you entered the festival.

The organizing group alone can not promise or be in charge of general safety at the festival, it is something that everyone participating is expected to take part in. We feel that having a set of rules like the SSP has taken some of the individual reflection and responsibility away, and we would like to bring that back.

Everyone approaches the Queerfestival with different backgrounds, and we would like to try to remember this, so that we don't force academic terms or PC queer language upon each other. We don't want to end up agreeing on words or terms without actually knowing their meaning, as might have been the case with the SSP.

When all this is said, we still wish for the festival to be a space where we fight structural oppression, where we take it seriously that no one falls victim to it, and no one performs it. We still wish for the festival to be a space where we spend time and energy realizing and challenging our own positions and privileges.

Therefore we are not sure that everyone should feel safe at all times. Not every position is safe, while feeling safe as a queer is important at the festival, feeling safe as a

white person might not be an exclusively good thing. We have to remember that every time we interact with each other we represent different positions. Sometimes our privileges are limiting other peoples freedom some times our freedom is limited by other peoples privileges. And so, to really challenge or positions we might have to give up on the idea of personal safety from time to time to be able to make a safe space for others.

And this very process in itself is not safe. It is scary and challenging and even painful at times.

Because let's face it, entering the QF doesn't mean that you enter a safe zone where all the struggles and troubles of everyday life is stripped away. A safe space is not something we can just claim to have, it is something we continually need to work very hard to create.

In doing so, we should assume that everyone who takes out a week of their life to attend the QF does so, because they want to spend a week with other queers, learning and developing both as individuals and as a group. And because we want to destroy heteronormativity, fight capitalism and build alliances between queers all over the world.

Unfortunately we experienced that having a set of strictly defined rules (the SSP) actually created a bit of paranoia. It generated a very strong fear of fucking up and a constant expectancy that someone else would.

One goal for the festival can be to make it a bubble-like space, where no borders are crossed and no toes are stepped on, a refuge from all the hierarchical shit that we deal with every where else. Somehow this might have been what we tried to create by having an SSP the previous years. But unfortunately we can not set our selfs above hierarchy and structural oppression just by having a policy that forbids it. So we talked about trying – at least for this year – to burst that bubble. Because even though the bubble might feel really good to be in – at least for some, it might also be a space with very little place to grow, learn and develop.

We will be working the racist structures at the festival – continuing some of the discussions that started last year. And for this we all need to be brave enough, not just to pretend that we automatically generate a safe space by being “The Queer Festival”. We will all need to dare to challenge our selves and each other. To face our privileges, our oppressors, and our positions. And we would like for this to be a integrated part of the festival.

We would like to stretch the idea of safety - so that safety also means a space where fucking up isn't something so painful and shameful that no one dares to even really try to change their ways. We would like for the festival to be a space where we are not afraid to challenge our selves and each other. Where we can develop our politics, theory and social behavior together, where we can fight our ism's and phobias together. We have spend a lot of time and energy talking about the goals for the festival and how to best realize them. And we are looking forward to continuing this discussion with you all during the festival.

We are working on finding a different way of integrating the notion of safer spaces in the festival. Workshops, discussions, actions and so on. As we have already pointed out this is a job for everyone at the festival, so we very much encourage you to discuss it in your groups at home, before coming to QF.

We are looking forward to see you all

The pre-organizing group

Copenhagen Queerfestival 2011